

BISDOM BREDA

Bestuursbrochure

Voorwoord	4	September 2013	24
Februari 2013	5	Brief bisschop Liesen inzake gebouwenplannen	24
Eerste Masterclass Geestelijke Begeleiding	5	Diakenwijding Titus Frankemölle	24
Bekendmaking terugtreden paus Benedictus XVI	7	Antoniusacademie over kinderen en armoede	25
Bisdommagazine over Pasen	7	Open Monumentendag en Geloof in kunst 2013	26
		Bijeenkomst en bisdommagazine over 'Geestelijk leven en gebed'	26
Maart 2013	8	Oktober 2013	28
Geloofsgesprek met Martina Meul	8	Bisdom houdt 'expertiseavond kerkgebouwen'	28
Studiedag liturgie 2013	8	Vormelingendag Lopend Vuurtje 2013	29
Bezinningsdag voor pastoraal werk(st)ers	9	Eerste stappen op weg naar de bisdombedevaart 2014	29
Kardinaal Bergoglio wordt nieuwe paus: Franciscus	9		
April 2013	10	November 2013	30
Overlijden mgr. Muskens	10	VPV-dagen over parochieopbouw	30
Gesprek van bisschop Liesen en parochiële caritasinstellingen	12	'Nightfever' vanwege het Jaar van het Geloof	31
Roepingenzondag	13	Reactie mgr. Liesen op commotie rond kerstliedjes	31
Herstructurering bisdomkantoor bisdom van Breda	13	Bisschop Liesen bezoekt VMBO-school Scala	32
		Afsluiting Jaar van het Geloof	33
Mei 2013	14	December 2013	34
Eerste vergadering van de nieuwe Priesterraad	14	Ad Limina bezoek	34
Bijeenkomst in het bisschopshuis over catechese en de Catechismus (Jaar van het Geloof)	14		
Sacramentsdag: Blijf in mijn liefde (Jaar van het Geloof)	15	Werkbezoeken aan parochies (2013)	35
Juni 2013	16	Financiële paragraaf	36
Diaconaal werkbezoek mgr. Liesen aan Trangel Zorg	16		
Eerste bijeenkomst Diocesane Lekenraad	17	Bijlage 1: Samenvoeging parochies en caritas instellingen	39
Zegening Antoniushuis	18	Bijlage 2: Parochies en kerkgebouwen	41
Geloofsfeest vicariaten Middelburg en Breda (Jaar van het Geloof)	19	Bijlage 3: Kerncijfers	42
		Bijlage 4: Overzicht priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers	43
Juli 2013	20	Bijlage 5: Priesterstudenten en diakenstudenten	44
Wereldjongerendagen	20	Bijlage 6: Fondsen van het bisdom	45
		Bijlage 7: Personeelsmutaties	46
Augustus 2013	23	Bijlage 8: Organogram bisdomkantoor	52
Start studiejaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk	23		

Beste lezer(es),

Voor u ligt de Bestuursbrochure van het bisdom Breda. Het afgelopen jaar was een jaar van parochiebezoeken. Samen met de vicarissen, vicariële medewerk(st)ers en de secretaris-generaal heb ik het afgelopen jaar parochies mogen bezoeken en gesprekken kunnen voeren met pastorale teams, parochiebesturen en parochianen. Vaste elementen in deze bezoeken waren steeds kennismaking, presentatie en oriëntering op de toekomst, vieren en hartelijke ontmoeting. Ook zijn er vele ontmoetingen met de religieuzen geweest waarbij ik heb kennisgemaakt met hun charisma en geschiedenis in ons bisdom en daarbuiten. 2013 was ook het Jaar van het Geloof met zijn verschillende activiteiten, en het jaar waarin paus Benedictus terugtrad en paus Franciscus 'uit de (goede) lucht' (uit Buenos Aires) kwam vallen.

Geloof en kerk-zijn in de nieuwe samenwerkingsverbanden en samengevoegde parochies vragen om grote betrokkenheid op Christus en elkaar en om een 'in-beweging-komen'. Voor een oriëntering op de toekomst heeft met name paus Franciscus een nieuwe impuls gegeven; hij spreekt in zijn exhortatie 'de vreugde van het evangelie' over de bekering van het pastoraat. In alle tijden, maar zeker anno 2014 vragen geloof en Kerk om geloofwaardige boodschappers. Vanaf het eerste uur waren er mensen die bij Jezus wilden zijn en Hem wilden volgen. Zo zijn er ook nu mensen nodig die zich laten roepen tot kerk-zijn en die in beweging willen komen voor het evangelie. Als geloofwaardige boodschapper van het evangelie in beweging komen betekent: naar Christus gaan waar Hij ons tegemoet komt in de sacramenten, en de inspiratie levendig bewaren met name door actief werk te maken van een geestelijk leven en door een dienstbare houding naar wie in nood zijn.

Als gemeenschap van gelovigen willen we in ons bisdom in het komende jaar ook op een bijzondere manier in beweging komen door op bedevaart te gaan naar verschillende plaatsen in Polen. We gaan op weg als reisgenoten. Op bijzondere plaatsen zullen we samen vieren en bidden. Ik hoop dat we onderweg ook in gesprek gaan met elkaar om te ervaren dat Christus zelf met ons meetrekt en deel neemt aan ons gesprek. We mogen ervaren dat ons hart dan gaat branden zoals Hij met ons spreekt.

Ik spreek de hoop uit dat deze Bestuursbrochure u een goed beeld geeft van de dingen die ertoe doen in de Kerk van Breda, en dat onze gezamenlijke gelovige inzet er een nieuwe aanzet door krijgt om in beweging te komen en te blijven.

+ J. Liesen
Bisschop van Breda
Januari 2014

- 10 februari: **Eerste Masterclass Geestelijke Begeleiding**
- 11 februari: **Bekendmaking terugtreden paus Benedictus XVI**
- 14 februari: **Start Vastenestafette**
- 15 februari: **Meer door minder: Antoniusacademie in de Veertigdagentijd**
- 27 februari: **Bisdommagazine over Pasen**

Eerste Masterclass Geestelijke Begeleiding

Van 3 tot en met 6 februari vond de eerste Masterclass Geestelijke Begeleiding plaats op de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Doel van de Masterclass is een nieuwe generatie priesters toe te rusten om aan priester- en diakenstudenten geestelijke begeleiding te kunnen geven. In alle lagen van de Kerk is nood aan geestelijke leiding. Of het nu gaat om bisschoppen en priesters, gewone gelovigen, jongeren of bruidsparen, iedereen wordt door God persoonlijk aangesproken. Iedereen heeft ook de hulp van een andere gelovige nodig, een geestelijk leidsman, om de stem van God in zijn leven te herkennen en de geesten te kunnen onderscheiden: wat komt van God en wat niet. Onderscheiden is belangrijk voor de grote levenskeuzes die gemaakt moeten worden, maar speelt juist ook in het alledaagse gewone leven.

In totaal namen 24 priesters deel uit vier Nederlandse en vier Vlaamse bisdommen. De rector en studierector van Bovendonk verzorgden een inleiding over Geestelijke leiding in de kerkelijke documenten. Daarna kwamen diverse thema's aan bod. Lia van de Laar, supervisor van Bovendonk en geestelijk verzorger in een verzorgingshuis, sprak over persoonlijke ontwikkeling en spiritualiteit. Pater Jan van de Poll SJ sprak over het celibaat. Dit is in de begeleiding van priesterstudenten een belangrijk thema. Broeder Korneel Vermeiren OCSO sprak over gehoorzaamheid. Gehoorzaamheid is in het gelovig leven een belangrijke deugd. Het gaat daarbij allereerst en vooral om gehoorzaamheid aan God. Ook de bisschop van Breda mgr. Liesen en de bisschop van Rotterdam mgr. Van den Hende, verzorgden een inleiding. Bisschop Liesen sprak over Christus als de geestelijk Leidsman. Mgr. Van den Hende sprak over geestelijke begeleiding en het sacrament van boete en verzoening.

(Foto: J. Wouters)

(Foto: R. Mangold)

Bekendmaking terugtreden paus Benedictus

Op 11 februari maakte paus Benedictus XVI bekend dat hij op 28 februari zou terugtreden als paus. Op 15 februari ontving paus Benedictus XVI de leden van Pro Petri Sede uit Nederland, België en Luxemburg. Het was de laatste particuliere audiëntie van paus Benedictus XVI. Uit het bisdom van Breda was vicaris Paul Verbeek aanwezig. Tijdens deze indrukwekkende laatste audiëntie sprak de paus onder meer over het Jaar van het Geloof. Het geloof moet richting geven aan de blik en de handelwijze van christenen. Geloof zonder naastenliefde brengt geen vruchten voort, terwijl naastenliefde zonder geloof blijft steken in een gevoel. Geloof en naastenliefde hebben elkaar nodig, aldus de paus. Vanwege het terugtreden van de paus werd voor de Nederlandse parochies een gebedskaart gemaakt. De gebedskaart wijst erop dat paus Benedictus XVI al in het begin van zijn pontificaat God als liefde in het centrum van de aandacht plaatste, en dat hij steeds heeft laten zien hoe geloof en naastenliefde onverbreekelijk met elkaar verbonden zijn. Het bisdom van Breda stond op 28 februari stil bij het terugtreden van de paus met een plechtige eucharistieviering 's avonds in de grote kapel van Bovendonk.

Bisdommagazine over Pasen

In het verlengde van de brief van de Nederlandse bisschoppen over de vieringen van het Paastriduüm (najaar 2012) verspreidde het bisdom van Breda een speciaal magazine over de viering van Pasen. De vieringen van Pasen op Witte Donderdag, Goede Vrijdag, en Paaszaterdag vormen het hoogtepunt van het kerkelijk jaar. Juist vanwege de rijke liturgie zijn bij de vieringen van het Paastriduüm veel mensen betrokken. De brief van de bisschoppen vroeg daarom om tijdige bespreking met diverse betrokkenen, en uitleg. Dat gebeurde tijdens VPV-dagen 2012 voor pastorale beroepskrachten, tijdens een gesprek van de bisschop met pastoors en teamleiders, en met een bisdommagazine. Pasen is het hoogtepunt van het kerkelijk jaar. Bisschop Liesen zegt in het magazine: "We moeten het daarom voor elkaar mogelijk maken om deel te nemen aan de vieringen. [...] Pasen moeten we met elkaar in zijn volle rijkdom en vormgeving willen vieren."

- 1 maart: Eenduidige procedure in- en uitschrijvingen Rooms-Katholieke Kerk
- 3 maart: Geloofsgesprek met de bisschoppelijk gedelegeerde voor het onderwijs (Omroep RKK)
- 5 maart: Studiedag liturgie 2013
- 11 maart: Bezinningsdag voor pastoraal werk(st)ers
- 14 maart: Kardinaal Bergoglio wordt nieuwe paus: Franciscus
- 24 maart: WJD-bijeenkomst op Palmzondag
- 26 maart: Vastenestafette 2013 afgesloten
- 27 maart: Christmaviering 2013: Toegewijd aan God en aan elkaar

Geloofsgesprek met Martina Meul

Op zondagochtend 3 maart zond Omroep RKK een Geloofsgesprek uit met bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs, Martina Meul. Vanwege het Jaar van het Geloof stonden de geloofsgesprekken vanuit het bisdom van Breda in 2013 in het teken van catechese en geloofsoverdracht. De bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs onderhoudt namens de bisschop contact met de scholen en spreekt met hen over de katholieke identiteit van scholen en ook over catechese.

Studiedag liturgie 2013

De studiedag liturgie 2013 met als thema 'De Bijbel vieren' stond in het teken van de Bijbel en liturgie. De thematiek was gekozen vanwege het Jaar van het Geloof, dat de start vijftig jaar geleden van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) herdacht. De hernieuwde kennis-making met dit concilie was een van de doelstellingen van het Jaar van het Geloof. De constitutie over de liturgie, die beoogde de rijkdom van de Schrift meer voor de gelovigen open te stellen, was de eerste vrucht van het concilie. Het was de uitdrukkelijke wens van het concilie om binnen de liturgie de Schrift open te leggen voor de gelovigen. Dit resulteerde in 1969 in een vernieuwd lectionarium. Het nieuwe lectionarium bevat per viering alle lezingen van de dienst van het woord. Het gaat hierbij om de eerste en tweede lezing, de antwoordpsalm, het vers voor het evangelie en het evangelie zelf. Binnen de opbouw van de liturgie van het woord komt tot uiting dat het Woord van God eerst weerklinkt en de gelovigen antwoorden op het Woord van de Heer.

In kerkelijke documenten zoals 'Dei Verbum' en 'Verbum Domini' gaat de aansporing om de Schrift te lezen gepaard met het besef dat in de Schrift de Heer tot ons spreekt. Het ontstaan en het verstaan van de Schrift vindt zijn kader binnen de heilsgeschiedenis, de geschiedenis van de dialoog van God met ons. Om de Schrift te verklaren zijn zowel de wetenschappelijke exegeese als het gelovig verstaan van belang. De Schrift wordt gelezen binnen de gemeenschap waarin deze gestalte heeft gekregen.

Bezinningsdag voor pastoraal werk(st)ers

Op maandag 11 maart organiseerde het bisdom een bezinningsdag voor pastoraal werk(st)ers in de ruimtes van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk te Hoeven. Emeritus-vicaris-generaal Vincent Schoenmakers begeleidde de dag. Er waren dertien deelnemers. De dag ging over de ontvankelijkheid voor God. Vincent Schoenmakers verzorgde twee inleidingen. In de eerste sprak hij aan de hand van hedendaagse literatuur over de houding van ontvankelijkheid. In de tweede ging hij in op de ontvankelijkheid voor God, zoals Hij tot ons spreekt in het Woord van de Schrift en de sacramenten. Na de inleidingen was er gelegenheid tot persoonlijke meditatie en reflectie. In een gesprek deelden de aanwezigen hun gedachten en ervaringen met elkaar. De dag besloot met een eucharistieviering in de kapel van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. De bezinningsdag voor pastoraal werk(st)ers wordt al enkele jaren aangeboden, naast de jaarlijkse retraite die wordt gehouden voor priesters en diakens.

Kardinaal Bergoglio wordt nieuwe paus: Franciscus

Op 14 maart koos het conclaaf de Argentijn Jorge Mario kardinaal Bergoglio S.J. (76) tot nieuwe paus. Met hem heeft de Rooms-Katholieke Kerk voor het eerst een paus die afkomstig is uit Latijns-Amerika, waar 42 procent van alle katholieken woont. Op initiatief van de bisschoppen werd een gebedskaart gemaakt bij gelegenheid van de pauskeuze van paus Franciscus. Deze werd via de bisdommen verspreid naar de parochies. Bij gelegenheid van het terugtreden van paus Benedictus XVI en de keuze van paus Franciscus maakten de bisdommen Breda en Rotterdam samen een bisdommagazine over paus Franciscus en paus Benedictus, dat in april werd verspreid.

(Foto: R. Mangold)

- 6 april: Informatiedag 2013 op Bovendonk
- 13 april: Zangdag in het Jaar van het Geloof over de koorpraktijk van Sacramentsdag
- 14 april: Geloofsgesprek met pastoraal werker Han Geppaart (Omroep RKK)
- 16-17 april: Overlijden mgr. Muskens
- 16 en 18 april: Gesprek van bisschop Liesen en parochiële caritasinstellingen
- 18 april: Bisschop Liesen wijdt Jef Leijssen (bisdom Antwerpen) tot diaken op Bovendonk
- 21 april: Roepingenzondag
- 24 april: Herstructurering bisdomkantoor bisdom van Breda
- 28 april: WJD'ers bezoeken Peerke Donders Paviljoen

Overlijden mgr. Muskens

In de nacht van 16 op 17 april overleed te Teteringen in Zorgcentrum Zuiderhout mgr. M.P.M. Muskens op de leeftijd van 77 jaar. In 2012 vierde mgr. Muskens zijn vijftigjarige priesterjubileum. Hij werd in het bisdom 's-Hertogenbosch tot priester gewijd op 16 juni 1962 door mgr. Bekkers. Op 23 juli 1994 benoemde paus Johannes Paulus II hem tot negende bisschop van Breda, als opvolger van mgr. Ernst. Deze wijdde hem op 26 november van dat jaar tot bisschop in de Gertrudiskerk te Bergen op Zoom. Als wapenspreuk koos mgr. Muskens 'Shalom' (Vrede). Zowel binnen de Kerk als in de samenleving wilde hij zich inzetten voor een dialoog tussen de verschillende kerkelijke en religieuze stromingen. Met name de verhouding met de islam lag hem zeer aan het hart.

Als bisschop werd bisschop Muskens geconfronteerd met de realiteit van een krimpende Kerk. Al snel zag hij zich gedwongen tot een ingrijpende reorganisatie van het bisdom. Hij bracht in 1999 het aantal dekenaten terug van zes naar drie en verving de deken-kapittelvergadering door de bisdomraad. Omdat de Kerk midden in de samenleving hoort te staan, verplaatste de bisschop in 2001 de kathedrale zetel van de kerk van de H. Aartsengel Michaël naar de H. Antoniuskerk in het centrum van Breda. Hij concentreerde de diocesane diensten in 2005 in het diocesaan centrum aan de Veemarktstraat en stootte buiten het centrum gelegen gebouwen af. Dit reorganisatieproces ging niet zonder enige pijnlijke gedwongen ontslagen.

Een hoogtepunt tijdens zijn episcopaat vormde de viering van het 150-jarig bestaan van het bisdom in 2003. In het kader van deze viering trokken in oktober 2002 ongeveer 2000 pelgrims uit het hele bisdom naar Rome.

(Foto: R. Mangold)

Binnen de bisschoppenconferentie werd bisschop Muskens onder meer voorzitter van de bisschoppelijke commissie voor Kerk en samenleving. Hierdoor kwam hij in aanraking met de armoedeproblematiek in Nederland. In 1996 bezocht hij een manifestatie van het anti-Armoede platform de Arme Kant van Nederland. Hij ergerde zich aan het feit dat geen politicus de moeite had genomen deze bijeenkomst te bezoeken. Via verschillende interviews gaf bisschop Muskens uiting aan zijn ongenoegen. Nadat hij in een VPRO-programma de opmerking had gemaakt dat Onze Lieve Heer het niet erg vindt als armen die hun kinderen niet kunnen voeden een broodje stelen, kwam de discussie in een stroomversnelling. Ook op andere terreinen zoals de zorg en de verhouding met Indonesië roerde bisschop Muskens zich.

In mei en juni 1999 werd bisschop Muskens getroffen door twee herseninfarcten. Dit heeft zijn functioneren zeker belemmerd en ook geleid tot zijn vroegtijdig aftreden. Op 9 september 2006 benoemde de paus mgr. J. van den Hende tot bisschop-coadjutor met recht van opvolging. Hij volgde bisschop Muskens op 31 oktober 2007 op. Mgr. Muskens sloot zich na zijn verhuizing naar het kloosterbejaardenoord Zuiderhout eerst aan bij de contemplatieve Benedictijnse Sint Paulusgemeenschap (o.s.b.) en daarna bij de Missionarissen van Scheut (c.i.c.m.). Bij de Benedictijnen voelde hij zich thuis vanwege hun contemplatieve spiritualiteit. Bij de scheutisten voelde hij zich thuis vanwege hun missionaire wereldwijde inzet.

De uitvaart vond plaats op dinsdag 23 april in de H. Antoniuskathedraal te Breda. In deze viering was bisschop Liesen de hoofdcelebrant. Kardinaal W. Eijk, aartsbisschop van Utrecht en voorzitter van de Nederlandse Bisschoppenconferentie, mgr. A. Dupuy, de apostolisch nuntius in Nederland, en mgr. J. van den Hende van Rotterdam, voormalig bisschop van Breda, waren concelebranten. Daarnaast waren vrijwel alle Nederlandse bisschoppen aanwezig. Onder de talrijke aanwezigen bevonden zich verschillende vertegenwoordigers van de burgerlijke overheid. In de liturgie herinnerden verschillende elementen aan de spiritualiteit van bisschop Muskens. Deze was getekend door een devotie tot de heilige Geest. In zijn homilie gaf mgr. Liesen aan hoe de heilige Geest een rode draad was in het leven van bisschop Muskens.

Na afloop van de uitvaart werd een speciale collecte gehouden voor het Bisschop Muskensfonds voor Kerk en samenleving. Deze collecte met als opbrengst €13.463,43 werd in de geest van de overleden bisschop bestemd voor de Voedselbank in het bisdom van Breda. 's Middags werd mgr. Muskens bijgezet in het familiegraf in Elshout.

Gesprek van bisschop Liesen en parochiële caritasinstellingen

Op twee bijeenkomsten op dinsdag 16 april (vicariaat Middelburg) en donderdag 18 april (vicariaat Breda) spraken bisschop Liesen en bestuursleden van parochiële caritasinstellingen met elkaar over de inzet in het bisdom voor diaconie en caritas. Bisschop Liesen ging in op de samenvoeging van drie dekenaten naar twee vicariaten en de samenvoeging van parochies in 21 samenwerkingsverbanden. Waar parochies worden samengevoegd, volgen de parochiële caritasinstellingen. Dit is meer dan een getalsmatige verandering, gaf de bisschop aan, het mag ook een kwalitatieve verandering zijn. Omdat er een groter gebied wordt bestreken, heeft een caritasinstelling in een groter parochieverband nieuwe kansen om het diaconale gezicht van de parochie te versterken. Ook thematiseerde de bisschop het Jaar van het Geloof, omdat de caritasinstellingen laten zien hoe bewogenheid en geloof samenhangen.

Roepingenzondag

Op Roepingenzondag kwamen leden van de diocesane gebedskring roepingen en overige belangstellenden samen op Bovendonk. Er was gelegenheid om de Priester- en Diakenopleiding te bekijken. Daarna verzorgde mgr. Liesen een bijbelse inleiding over roepen en geroepen worden. De bijeenkomst werd afgesloten met een vesperviering met de opname van Titus Frankemölle onder de diakenkandidaten. Titus Frankemölle volgde sinds enkele jaren zijn opleiding en vorming aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk.

Voorafgaand aan Roepingenzondag vond op zaterdag 6 april de jaarlijkse informatiedag van de opleiding Bovendonk plaats. Mgr. Liesen, rector N. Schnell en studierector J. Brok spraken met de deelnemers over roeping en over de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Ook was er een kennismaking met enkele studenten.

Roepingenzondag werd ingesteld in 1964, tijdens het Tweede Vaticaans Concilie.

Op Roepingenzondag mag de gemeenschap van geroepenen in gezamenlijkheid bidden om nieuwe priesters en religieuzen, indachtig de aansporing van Jezus zelf: "vraagt de Heer van de oogst om arbeiders te sturen om te oogsten" (Mt. 9, 38; Lc. 10, 2). Roepingenzondag vindt jaarlijks plaats op de vierde zondag van Pasen (zondag van de Goede Herder, Joh. 10).

Herstructurering bisdomkantoor bisdom van Breda

Het bisdom van Breda maakte in april een herstructurering voor het bisdomkantoor bekend. De financiële situatie is hiervoor een duidelijke aanleiding, maar ook de veranderende situatie van Kerk en samenleving was de reden om de dienstverlening van het bisdom nieuw te organiseren, gericht naar de toekomst. De meerjarenbegroting van het bisdomkantoor vertoonde een oplopend tekort. Aangezien het aandeel van de personeelskosten (60% van de totale kosten van het bisdomkantoor) de belangrijkste oorzaak is van de begrotingstekorten, maakte de bisschop met het bisdombestuur een plan om het aantal fte's terug te brengen. Dit plan hield rekening met natuurlijk verloop (medewerkers die met pensioen gaan). Gedwongen ontslagen waren helaas niet te voorkomen en maakten daarom ook onderdeel uit van het plan. Het aantal fte's voor herstructurering (2013) was: 34,6 fte. Het aantal fte's na herstructurering (2014) is: 21,1 fte. Dat wil zeggen een vermindering van 13,5 fte.

Het bisdom van Breda werkt integraal met zes beleidsterreinen. Omdat het wenselijk is op alle beleidsterreinen het niveau van de dienstverlening op peil te houden, raakte het plan de gehele breedte van de organisatie. In een brief aan parochies en caritasinstellingen ging de bisschop in op deze pijnlijke beslissing, onder dankzegging aan alle betrokken medewerkers voor het vele werk dat ze verrichtten, met geloof en met grote inzet.

- 13 mei: Eerste vergadering van de nieuwe Priesterraad
- 13 mei: Bijeenkomst in het bisschopshuis over catechese en de Catechismus (Jaar van het Geloof)
- 17 mei: Film priesterstudent op YouTube: “Je mag mensen bij God brengen”
- 26 mei: Sponsoractie WJD'ers ‘Een tientje voor een tientje’
- 28 mei: Bezinningsdag emeriti in het teken van Augustinus
- 30 mei: Gebedsketen vanwege Sacramentsdag: Blijf in mijn liefde (Jaar van het Geloof)
- 31 mei: Diaconaal werkbezoek mgr. Liesen aan ontmoetingsplek 't Stoofje

Eerste vergadering van de nieuwe Priesterraad

Op maandag 13 mei vond de eerste vergadering plaats van de nieuwe Priesterraad voor de periode 2013-2018. In de periode van de bisschopswisseling (2011-2012) werd de Priesterraad van rechtswege ontbonden. De bisschop dient met de Priesterraad in overleg te treden over alle belangrijkere zaken die het bisdom aangaan en verder moet de Priesterraad worden gehoord in een aantal in het recht vastgelegde situaties, bijvoorbeeld bij de oprichting van een parochie of de bouw van een kerk. Het instituut 'Priesterraad' vindt zijn oorsprong op het Tweede Vaticaanse Concilie. Daar is geformuleerd dat de bisschop in overleg met de priesters de gelovigen leidt en het bisdom bestuurt. Ongeveer de helft van de leden wordt door de priesters zelf gekozen. De andere leden behoren van nature tot de Priesterraad, zoals de twee bisschoppelijke vicarissen en de rector van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, terwijl verder nog drie priesters door de bisschop als lid zijn aangewezen, zijnde de pastoors van de drie basilieken in het bisdom van Breda.

Bijeenkomst in het bisschopshuis over catechese en de Catechismus (Jaar van het Geloof)

Vanwege het Jaar van het Geloof stond de bijeenkomst in het bisschopshuis voor pastorale beroepskrachten op 13 mei in het teken van catechese en de Catechismus van de Katholieke Kerk. De inleider op deze avond was dr. Stijn van den Bossche. Hij sprak over het thema: de Catechismus van de Katholieke Kerk als instrument van verkondiging in een gesecculariseerde context. Het Jaar van het Geloof vroeg bijzondere aandacht voor catechese en de Catechismus. De Congregatie voor de Geloofsleer beval aan dat hierover in elk bisdom een studiebijeenkomst werd georganiseerd. De catechismus is een betrouwbare referentietekst voor het onderricht in de katholieke leer en bestemd voor personen die in de Kerk verantwoordelijk zijn voor catechese. De Catechismus zet nauwkeurig en samenhangend de inhoud van het geloof uiteen en is zo ook een aanbod aan gelovigen die graag meer willen weten over het geloof van de Kerk. Ten slotte is hij een aanbod aan iedere mens die wil weten wat de Katholieke Kerk gelooft.

Sacramentsdag: Blijf in mijn liefde (Jaar van het Geloof)

Speciaal vanwege het Jaar van het Geloof en Sacramentsdag vormden op 30 mei 2013 verschillende parochies in het vicariaat Middelburg en het vicariaat Breda een gebedsketen. Zo werd er gedurende 24 uur in beide vicariaten het Allerheiligste aanbeden. De gebedsketen begon in alle vroegte. In het vicariaat Breda startte het gebed in de H. Michaelkerk in Breda. In het vicariaat Middelburg begon de keten van aanbidding in alle vroegte in de Pater Damiaanparochie in Zierikzee. Daarna trok de keten door diverse andere parochies. Per sms werd een bericht gestuurd van de ene naar de andere kerk. In Breda sloot bisschop Liesen de gebedsketen af. Vanwege de gebedsketen werd een gebedskaart verspreid in het bisdom 'Blijf in mijn liefde'. Die titel werd ontleend aan het Johannes evangelie (Johannes 15, 1-11), waar Jezus zegt: “Ik ben de wijnstok, gij de ranken. Wie in Mij blijft, zoals Ik in hem, die draagt veel vrucht, want los van Mij kunt gij niets. [...] Blijft in mijn liefde.”

Met een zangdag over de koorpraktijk van Sacramentsdag op 13 april sloot ook de diocesane afdeling van de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging aan bij de speciale aandacht voor Sacramentsdag. De zangdag vond plaats in Roosendaal en werd georganiseerd in samenwerking met Jan Schuurmans, de medewerker voor kerkmuziek van het bisdom van Breda. In het weekend van 1 en 2 juni sloot ook het thema van de Zondag met speciale aandacht voor Diaconie aan bij Sacramentsdag. Het thema 'Brood om van te leven' vestigde de aandacht op de roeping van iedere gelovige om samen met Jezus gebroken brood voor de wereld te worden.

(Foto: R. Mangold)

- 7 juni: Afsluiting verdiepingsbijeenkomsten Wereldjongerendagen
- 9 juni: Geloofsfeest in vicariaat Middelburg (Jaar van het Geloof)
- 10 juni: Eerste bijeenkomst Diocesane Lekenraad
- 13 juni: Zegening Antoniushuis
- 21 juni: Diaconaal werkbezoek mgr. Liesen aan Trigel Zorg
- 22 juni: Geloofsfeest vicariaat Breda (Jaar van het Geloof)
- 23 juni: Laatste ontmoeting voorafgaand aan de WJD
- 23-28 juni: Jaarlijkse retraite priesters en diakens
- 30 juni: Afsluiting studiejaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Diaconaal werkbezoek mgr. Liesen aan Trigel Zorg

Op vrijdag 21 juni bracht bisschop Liesen een werkbezoek aan De Dagboog in Terneuzen, een werk- en activeringslocatie van Trigel Zorg. Deze stichting heeft meer dan 60 woon- en werklocaties in Zeeuws-Vlaanderen voor mensen met een verstandelijke beperking. Trigel Zorg zet in op deelname aan de maatschappij. Een klein deel van de cliënten is in staat deel te nemen aan het reguliere arbeidsproces bij bedrijven, vertelde Miranda Dekkers, directeur Algemene Zorg van Trigel. Voor een deel dat dit niet kan, wordt andersom gedacht en worden bedrijven gevraagd wat cliënten vanuit bijvoorbeeld De Dagboog kunnen betekenen. Zo worden er relatiegeschenken gemaakt. De cliënten zetten zich onder meer in als kaarsenmakers. Aan het begin van het bezoek ontving de bisschop als cadeau van de cliënten zo'n door henzelf gemaakte kaars.

Onderdeel van het bezoek was een kringgesprek. Een van de vragen aan de bisschop was wat een bisschop meestal doet. Na een korte uitleg over leren, vieren en dienen vroeg de bisschop wat hij van zijn kant als bisschop voor hen kon doen. Het antwoord volgde prompt: bidden. Met pen en papier noteerde de bisschop de intenties: voor mijn overleden vader, voor mijn familie, voor iemand die met de brommer op weg was, 33 was en een ongeluk kreeg en is overleden. De geestelijk verzorger binnen Trigel Zorg, Anneloes Steglich, lichtte toe hoe de kerken in Zeeuws-Vlaanderen betrokken worden bij de mensen die bij Trigel horen. Zo zijn er vieringen van parochies en protestantse gemeenten en is er elk jaar een bedevaart naar Oostakker. Aan het eind van het bezoek overhandigde de bisschop een exemplaar van het 'Compendium van de sociale leer van de Kerk' aan de directeur van Trigel Zorg. De bisschop gaf aan dat de basis onder het boek een hele eenvoudige is: "We geloven dat God alle mensen geschapen heeft. Dat staat op de eerst bladzijde van de Bijbel. Omdat God alle mensen geschapen heeft, zijn alle mensen gelijk, gelijkwaardig. Dat is de basis onder rechtvaardigheid en vrede. We leven in een tijd waarin het belangrijk lijkt om een grote auto te hebben of veel te verdienen. Maar wij vinden dat het belangrijkste is dat we bij God horen en dat we gelijk zijn."

Eerste bijeenkomst Diocesane Lekenraad

Op 10 juni vond op Bovendonk te Hoeven de eerste vergadering van de Lekenraad plaats. De Lekenraad spreekt over de dingen die van belang zijn in Kerk en samenleving, en in het gelovig leven. De bisschop gaf aan dat gelovigen bij Christus horen en een gemeenschap vormen. Hij sprak over de 'geloofszin' (sensus fidei) onder de gedoopten en over actieve participatie. Deze term is bekend uit de liturgie, maar hij is breder van belang. Het gaat erom dat gelovigen deelnemen aan Christus, die zegt "wat je voor de geringsten hebt gedaan, hebt gij voor Mij gedaan" (Matteüs 25, 40). De leden van de Lekenraad, tien uit elk vicariaat, stelden zich aan elkaar voor onder meer met een persoonlijk gekozen Bijbeltekst. Rector Norbert Schnell van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk hield daarna een korte inleiding over de roeping en het apostolaat van de leek in de Kerk. Het woord 'leek' heeft in het dagelijks gebruik een negatieve klank, maar binnen de Kerk betekent het: tot het volk behorend. Behorend tot het volk van God, de groep van mensen die in Christus geloven. Het document 'Lumen gentium' van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) geeft aan waartoe gelovigen geroepen zijn. Zij worden "door God geroepen om door de uitoefening van hun eigen taak in de geest van het Evangelie de wereld te helpen heiligen van binnen uit, als een zuurdeeg, en zo Christus aan anderen te tonen vooral door het getuigenis van hun leven, door hun geloof, hoop en liefde" (Lumen gentium, nr. 31).

(Foto: R. Mangold)

Zegening Antoniushuis

Met een plechtige eucharistieviering en een feestelijke inzegening werd op donderdagavond 13 juni (de gedachtenis van de H. Antonius van Padua) het Antoniushuis in Hoeven officieel geopend. Bisschop Liesen was de hoofdcelebrant tijdens de eucharistieviering. In zijn homilie wees hij erop dat woorden wekken en daden trekken, zoals uit het leven van de heilige Antonius blijkt. Uit de manier waarop je met elkaar omgaat blijkt of de gezindheid van Jezus in je leeft. Het Antoniushuis is bij uitstek de plaats om door het gemeenschapsleven deze levensstijl in te oefenen. Na de viering trokken de aanwezigen in processie naar de ruimtes waar de priesterstudenten wonen. De bisschop zegende deze in. Tijdens het overige deel van de avond stonden de aanwezigen middels een voorstelling en een inleiding over de heilige Antonius van Padua in het bisdom Breda stil bij het leven en de verering van de heilige Antonius van Padua.

De laatste jaren neemt de heilige Antonius een belangrijke plaats in binnen de diocesane spiritualiteit. Antonius van Padua was een sociaal bewogen man die het in de eerste helft van de dertiende eeuw opnam voor de armen. Daarom heeft het bisdom de naam van deze heilige verbonden aan diverse initiatieven die het diaconale profiel van het bisdom tot uiting brengen, zoals de Antoniusacademie en de Antoniusprijs.

Geloofsfeest vicariaten Middelburg en Breda (Jaar van het Geloof)

In de maand juni organiseerden beide vicariaten een Geloofsfeest in het kader van het Jaar van het Geloof. In het vicariaat Middelburg combineerde de leiding van het vicariaat het Geloofsfeest met de Sacramentsprocessie in Kwadendamme. Zo kwamen op zondag 9 juni gelovigen uit het hele vicariaat bijeen voor een feestelijke viering in de H. Bonifaciuskerk te Kwadendamme. Bisschop Liesen was de hoofdcelebrant in de eucharistieviering. In zijn homilie stond de bisschop stil bij het gegeven dat Jezus op het eerste gezicht onmogelijke dingen van mensen vraagt. Hij vraagt aan zijn leerlingen met vijf broden en twee vissen een menigte van 5.000 mannen te voeden. Maar de leerlingen doen wat Jezus zegt en ze werken in geloof mee. De eucharistie brengt ons in contact met Christus, en als we in contact komen met Hem kan ook bij ons het onmogelijke gebeuren, aldus de bisschop. Na de viering stelden de deelnemende groepen zich op voor de processie rond de relikwie van Bonifacius en het versierde Mariabeeld van de parochiekerk Kwadendamme. Er trokken verschillende bedevaartsgroepen uit het bisdom mee, zoals die van Kevelaer, Beauraing en Banneux, deelnemers aan de WJD-reis, zouaven, een groep van de Maria-Ommegang, eerste communicanten uit Kwadendamme, kinderen van de kindernevendienst en de zangkoren van de parochie. De stoet werd voorafgegaan door harmonie Con Affezione. Na het feestelijk lof in de kerk volgde een samenzijn in de tuin van het parochiehuis.

Het Geloofsfeest in het vicariaat Breda stond in het teken van de vreugde van het geloof. Het programma vond plaats in en rond de H. Franciscus van Assisikerk in Breda-Noord. Het programma was veelzijdig met onder meer een verkoopstand van de Vincentiusstichting, een springkussen voor de kinderen, bijeenkomsten met bibliodrama voor kinderen en voor ouders. Er was gelegenheid om kennis te maken met het catechetisch programma voor tieners Rock-Solid. Er was aandacht voor de Bijbel en ook was er een optreden van de Zandtovenaar rond het scheppingsverhaal. De dag werd afgesloten met een eucharistieviering. Voorafgaand aan het Geloofsfeest gaf vicaris Wiel Wiertz aan: "We sluiten niet aan bij iets vertrouwd. Het is iets nieuws. Daarbij is het voor het vicariaat geen eenvoudig weekend. We mogen onze ogen niet sluiten voor de krimpsituatie. We zijn gedwongen juist dit weekend vier kerken te sluiten. In die zin spreek ik over een Geloofsfeest met een randje. Anderzijds moeten we juist in tijden van krimp getuigen van de vreugde van het geloof. Dit is, hoe paradoxaal het ook klinkt, een teken van hoop."

Geloofsfeest vicariaat Middelburg.
(Foto: R. Mangold)

- 13-29 juli: Wereldjongerendagen
- 28 juli: Geloofsgesprek met WJD'er Tessa Engelhard (Omroep RKK)

Wereldjongerendagen

In de zomer vonden in Brazilië de Wereldjongerendagen plaats met als thema 'Ga, en maak alle volkeren tot mijn leerlingen' (Mattheüs 28,19). Vanwege de hoge reissom (€ 2.600) verwachtte het bisdom met vijftien jongeren deel te kunnen nemen. Het jongerenwerk van het bisdom ving bij de eerste werving echter signalen op dat de hoge reissom een belemmering was voor jongeren om deel te nemen. Vanuit de expliciete gedachte van kadervorming van jongeren, nam het bisdom daarom het initiatief tot het benaderen van 'WJD-ambassadeurs', die in ruil voor een aanzienlijke tegenprestatie tegen een verminderd bedrag mee konden met de reis. Het bisdom hecht grote waarde aan deelname van jongeren aan de WJD. De WJD zijn een ontmoeting van de Wereldkerk en de Nederlandse bisdommen. De WJD rusten jongeren toe voor het spreken over geloof en het voeren van geloofsgesprekken, ze zijn geloofsinhoudelijk vormend. Daarnaast versterken de WJD het netwerk van katholieke jongeren, hun engagement voor geloof en Kerk, en scheppen ze een jongerenkader dat jongerenwerk in parochies kan dragen.

Selectiecriteria voor de WJD-ambassadeurs waren onder meer: aantoonbare betrokkenheid op het jongerenwerk en op reguliere parochieactiviteiten in de eigen parochie. Samen moest de groep een bisdombrede vertegenwoordiging vormen. De jongeren werden in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan de WJD als ze zich wilden verbinden aan vier doelen:

- 1) inhoudelijke vorming
- 2) persoonlijke toerusting
- 3) opbouw van jongerenwerk in de parochie(s)
- 4) voortgaande betrokkenheid op de WJD

Daarnaast werd van de WJD-ambassadeurs een eigen bijdrage verwacht in de vorm van een eigen financiële bijdrage en in de vorm van 'credits' die werden opgebouwd middels de inzet voor jongerenactiviteiten.

Uiteindelijk nam het bisdom van Breda met tien deelnemers en vier begeleiders, waaronder rector Schnell, deel aan de WJD-reis. In totaal telde de groep, samen met het bisdom Rotterdam, ruim vijftig deelnemers en begeleiders. De communicatieregisseur van het bisdom van Breda nam deel aan het voorprogramma in Suriname.

Wereldjongerendagen (Foto: R. Mangold)

Het basisritme in de voorbereidingen en de onderlinge contacten werd geboden door maandelijkse eucharistievieringen met geloofsgesprek en ontmoeting. Een bijzonder moment in de voorbereiding was het bezoek op 28 april aan het Peerke Donders Paviljoen in Tilburg. In het voortraject werkten de jongeren samen ten behoeve van sponsoracties. De sponsoractie een 'tientje voor een tientje', waarbij jongeren een tientje van de rozenkrans regen en deze verkochten, bleek een succes. De sponsoracties hadden een groepsbindend effect. De jongerenwerker van het bisdom begeleidde de sponsoracties enigszins, maar liet het initiatief vooral aan de jongeren zelf.

Het bisdom Paramaribo, Suriname, waar het voorprogramma plaatsvond, verwelkomde de jongeren gastvrij en bood een inspirerend programma aan, dat samen met de reisleiding was ontwikkeld. Er waren ontmoetingen met de bisschop van Paramaribo, mgr. De Bekker, die de groep onder meer vergezeld naar Batavia, waar de Tilburgse missionaris Petrus Donders leefde en werkte. Er waren catecheses en geloofsgesprekken en eucharistievieringen op bijzondere plekken. Ook was er een toneelvoorstelling over het leven van de heilige Franciscus, die werd verzorgd door de plebaan en jongeren van de kathedraal van Paramaribo. En uiteraard was er veel gezelligheid. Op 20 juli ging de reis verder naar Brazilië, waar deelgenomen werd aan de WJD zelf. De jongeren kwamen er samen op het strand van Copacabana voor de ontmoeting met de paus. Die hield hen bij de slotviering op 28 juli voor dat ze missionaris mogen zijn in deze tijd: "Ga op weg, wees niet bang, en dien!"

Tijdens de reünie van de WJD op zondag 27 oktober in Centrum Vronesteyn (bisdom Rotterdam) gaf mgr. Van den Hende, die met de jongeren deelnam aan het programma in Suriname, een korte inhoudelijke terugblik op de Wereldjongerendagen en het thema. Hij gaf de jongeren die oproep van de paus nogmaals mee als sleutelhanger. In het bisdom van Breda zijn na de WJD de maandelijkse (WJD-)jongerenvieringen weer gestart. De eerste vond plaats op zondag 22 september op Centrum Bovendonk in Hoeven.

• 30 augustus: Start studiejaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Start studiejaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Op vrijdag 30 augustus 2013 opende bisschop Liesen het studiejaar 2013-2014 van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk te Hoeven met een plechtige eucharistieviering. Daarvoor wijdde bisschop Liesen op 15 augustus, het hoogfeest van Maria Ten Hemelopneming, een van de studenten van Bovendonk tot priester, Christiaan van Opstal oco, monnik in de abdij Maria Toevlucht te Zundert.

Het studiejaar 2013-2014 aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk startte met 21 studenten. Er waren vijf nieuwe studenten. Het gaat om drie eerste-jaarsstudenten (twee diakenstudenten van het bisdom Breda en een priesterstudent van het bisdom Mechelen-Brussel) en twee zij-instromers (een diakenstudent en een buitenlandse priester die aanvullende vorming en toerusting ontvangt). Van de 21 studenten zijn er 17 studenten die het volledige programma volgen en in totaal 4 zij-instromers met een eigen programma. Van de in totaal 21 studenten zijn er 9 priesterkandidaten, 1 priester en 11 diakenkandidaten.

Het studiejaar 2013-2014 staat in het teken van het 30-jarige jubileum van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Op 23 oktober 2013 was de feitelijke dies. Op 24 november startte na de afsluiting van het Jaar van het Geloof een gebedsestafette voor roepingen. Deze gebedsestafette eindigt op Roepingenzondag 11 mei 2014 als het bisdom de vernieuwde roepingcampagne presenteert. Op 27 juni 2014 organiseert de opleiding een symposium over de geestelijke begeleiding binnen de priester- en diakenopleiding.

(Foto: R. Mangold)

- 1 september: Geloofsgesprek met Mariet van Goch (Omroep RKK)
- 2 september: Brief bisschop Liesen inzake gebouwenplannen
- 14 september: Bisschopshuis geopend op Open Monumentendag
- 15 september: Diakenwijding Titus Frankemölle
- 11 september: Bisdommagazine 'Geestelijk leven en gebed: Tijd doorbrengen met God'
- 20 september: Antoniusacademie over kinderen en armoede
- 20 september: Open Monumentendag en Geloof in kunst 2013
- 22 september: Eerste jongerenviering na de Wereldjongerendagen
- 23 september: Bijeenkomst in het bisschopshuis over 'Geestelijk leven en gebed'
- 23-25 september: Kloosterweekenden voor het onderwijs

Brief bisschop Liesen inzake gebouwenplannen

Parochies moeten vóór 1 januari 2015 over een gebouwenplan beschikken, dat aansluit bij het goedgekeurde parochieplan. Dit schreef bisschop Liesen in een brief aan pastoors en parochiebesturen in de samenwerkingsverbanden. Het gebouwenplan is een belangrijk onderdeel van het parochieplan dat alle parochies moeten hebben. Hoe verschillend de situaties in de parochies ook kunnen zijn, inzicht in het gebouwenbeheer en visie op het gebouwenbeleid is in elke parochie nodig. "De zorg voor onze kerkgebouwen en andere gebouwen gaat ons ter harte, en vraagt veel kunde, betrokkenheid en inzet. Zeker de zorg voor onze kerkgebouwen, die als kerk 'huis van de Heer' zijn [...] raakt onze gelovige betrokkenheid. Dit onderstreept het belang van de vraag die ik u voorhoud. Moge uw en onze inspanningen er aan bijdragen dat we in onze parochies over voldoende, passende en goed onderhouden gebouwen beschikken voor onze eredienst en voor onze andere pastorale activiteiten," aldus bisschop Liesen in zijn brief.

Diakenwijding Titus Frankemölle

Op zondag 15 september 2013 wijdde bisschop Liesen Titus Frankemölle (51) tot permanent diaken. Titus Frankemölle is rector van Kwadrant Scholengroep, waartoe het Hanze College in Oosterhout en het Cambreur College in Dongen behoren. Hij kreeg zijn opleiding en vorming aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Titus Frankemölle blijft na zijn wijding rector. Daarover zegt hij in een interview voor de website van het bisdom: "Het onderwijs behoort tot de diaconale opdracht van de Kerk. [...] De Kerk heeft zich, door haar ordes en congregaties, hiervoor altijd ingezet."

Diakenwijding Titus Frankemölle.
(Foto: J. Wouters)

Antoniusacademie over kinderen en armoede

Op vrijdag 20 september 2013 organiseerde het bisdom een Antoniusacademie over kinderen en armoede. Eén op de negen kinderen in Nederland groeit op in armoede. Kinderombudsman Marc Dullaert bood in juni van dit jaar een onderzoek aan over kinderen in armoede en deed onderzoek naar armoedebeleid voor kinderen in gemeentes. Hij zette kort enkele conclusies van het onderzoek uiteen, maar wilde vooral spreken over de kinderen. Ze schamen zich voor de armoede en praten er niet over met vriendjes of vriendinnetjes, gaf hij aan. Hij wees erop dat armoede tot isolement leidt (de kinderen vragen geen vriendjes of vriendinnetjes mee naar huis) en tot een somber beeld van de toekomst dat doorwerkt in hun keuze voor een vervolgonderwijs. Die beoordelen kinderen in armoedesituaties niet naar waar ze van dromen, naar wat ze graag willen worden of waar ze goed in zijn, maar naar wat hij kost. Vanuit de Stichting Leergeld Breda, die zich inzet voor kinderen in armoede, nam Trees Pacilly deel aan de Antoniusacademie. De wethouder voor onderwijs en jeugdzaken van Breda, Saskia Boelema, onderstreepte het belang van de ouders. Aan het gesprek namen verder deel schooldirecteur Kees van Steen van Scala, een VMBO-school in Teteringen, en diaken Titus Frankemölle die sprak over onderwijs vanuit de sociale leer van de Kerk. Bisschop Liesen sprak in zijn slotwoord over het lenigen van concrete nood, jezelf losmaken van de rijkdom die aan je vast gaat zitten, en ook zorgen voor geestelijk welzijn: de armoede die in anderen is gaan vastzitten, uit hen halen.

Open Monumentendag en Geloof in kunst 2013

Kerkgidsen en andere belangstellenden kwamen vrijdag 20 september bij elkaar in de H. Maria Magdalenakerk te Goes voor de bijeenkomst 'Geloof in kunst'. Deze wordt jaarlijks georganiseerd rond Open Monumentendag en in steeds wisselende kerkgebouwen. De bijeenkomsten voorzien al enkele jaren in een behoefte. De deelnemers komen uit het hele bisdom en leren door deze middagen niet alleen de schoonheid van het kerkgebouw meer zien, maar ook het kerkgebouw meer begrijpen.

Een thema van Open Monumentendag in de stad Breda was dit jaar de Vrede van Breda (31 juli 1667). Tijdens de Vrede van Breda werd onder andere besloten dat de Engelsen Nieuw Amsterdam (het hedendaagse New York) voorlopig zouden behouden en het meer renderende Suriname Nederlands bezit zou zijn. Het bisschopshuis is verbonden met deze geschiedenis, omdat er onderhandelingen voor de Vrede van Breda plaatsvonden. Daarom werd het bisschopshuis dit jaar tijdens Open Monumentendag opengesteld voor publiek. In totaal bezochten meer dan 500 mensen het pand aan de Veemarktstraat.

Bijeenkomst en bisdommagazine over 'Geestelijk leven en gebed'

Voor pastorale beroepskrachten vond op 23 september een bijeenkomst in het bisschopshuis plaats over geestelijk leven en gebed. Pastoor Jeroen Smith uit Leiden verzorgde de avond over gebed en geestelijk leven in de parochie. Naast pastoor is hij mede-coördinator van het Katholieke Alphacentrum. Hij ging in op het belang van gebed en de verschillende vormen van gebed die de Kerk kent. Het draait in het geloof om een persoonlijke band met Jezus Christus. Om deze relatie met Jezus Christus te beleven is het persoonlijke contact met Hem noodzakelijk. Het gebed zoekt de ontmoeting met de levende Heer. De inleider zette de mogelijkheden van verschillende vormen van gebed uiteen en gaf aan dat de Catechismus van de Katholieke Kerk een systematische en inspirerende uiteenzetting geeft van het christelijk gebed.

De bijeenkomst in het bisschopshuis sloot aan op een bisdommagazine met hetzelfde thema. In het magazine schreef bisschop Liesen over gebed: "Wanneer twee mensen gaan trouwen, vindt iedereen het heel normaal dat ze veel tijd samen doorbrengen, dat ze veel spreken met elkaar over van alles en nog wat, dat ze samen naar hun gezamenlijke toekomst kijken. Bidden is ook zo iets: als je een band hebt met God, is het heel normaal dat je tijd doorbrengt met God, dat je als het ware van alles met Hem bespreekt."

(Foto: R. Mangold)

- 1 oktober: Bisdom houdt 'expertiseavond kerkgebouwen'
- 5 oktober: Vormelingsdag Lopend Vuurtje 2013
- 6-8 oktober: Pastoorscursus 2013
- 22 oktober: Eerste stappen op weg naar de bisdombedevaart 2014
- 27 oktober: Geloofsgesprek met Charlotte den Toonder (Omroep RKK)

Bisdom houdt 'expertiseavond kerkgebouwen'

Op dinsdag 1 oktober vond te Bovendonk in Hoeven een bijeenkomst plaats over kerkgebouwen voor meer dan 80 deelnemers. De bisschop schetste in een inleiding het pastoraal perspectief op het parochieel gebouwenplan en onderstreepte het belang van goede zorg voor de kerkgebouwen in de parochies. "Het is van belang om vooruit te denken hoe nu en voor de toekomst de schat van het geloof bewaard wordt, verdiept wordt en doorgegeven wordt. Daar spelen de gebouwen een belangrijke rol bij, hoewel niet de enige," gaf de bisschop aan. "Rond de toekomst van een kerkgebouw moet veel afgewogen worden, maar het voornaamste is dit: hebben we dit gebouw nodig voor de ontmoeting met de levende Heer? [...] Een kerkgebouw is een huis van gebed, dat functioneert in ons contact met God, en dat is niet los van het contact met elkaar. Dat is het perspectief dat we vasthouden als we beslissingen moeten nemen met betrekking tot de toekomst van onze gebouwen. Dat is ingewikkeld en vraagt veel aandacht. Maar het eerste dat het vraagt is gebed. Als we in bijeenkomsten praten over getallen, mogen we als gelovige mensen durven bidden tot de Heer. Als de Heer het huis niet bouwt, werken de bouwers vergeefs, zegt het evangelie. We mogen biddende mensen zijn, dat bepaalt de toekomst van onze gebouwen en de toekomst van onze parochies."

Tijdens de avond werd een nieuwe speciale uitgave van de Analecta toegelicht over kerkgebouwen. Deze bevat onder meer een overzicht van begrippen, waaronder de term 'Parochiekerk'. Dit is de kerk in de parochie waar de liturgie in haar volheid wordt gevierd. Bij voldoende priesters is het mogelijk dat er meerdere Parochiekerken zijn in één parochie. Daarnaast zijn er de overige kerkgebouwen in de parochie. Op de expertise-avond werden ook twee praktijkverhalen gepresenteerd, uit de Maria parochie in Etten-Leur en uit de Elisabeth parochie in Midden Zeeuws Vlaanderen.

(Foto: R. Mangold)

Vormelingsdag Lopend Vuurtje 2013

Op zaterdag 5 oktober vond in Bergen op Zoom de jaarlijkse diocesane vormelingsdag plaats: 'Lopend Vuurtje'. Met 220 vormelingen en ongeveer 50 ouders en begeleiders waren er weer meer deelnemers dan in 2012. De vormelingsdag begon met een eucharistieviering in de OLV Lourdeskerk met bisschop Liesen. Het meisjeskoor 'Puellae Cantates' uit de Bredase Jeruzalemparochie zong de 'Mis van de heilige Geest'. Na de viering liepen de jongeren in een stoet naar de nabijgelegen middelbare school het Juvenaat waar de werkwinkels plaatsvonden. Ouders en begeleiders volgden een eigen programma in het wijkgebouw bij de OLV Lourdeskerk. Na de lunch mochten tijdens een 'speedmeet' vragen afgevuurd worden op de bisschop. Na de tweede werkwinkelronde verscheen de heilige Gertrudis van Nijvel, die over haar leven vertelde. De dag werd afgesloten in de Gertrudiskerk aan de Grote Markt.

Eerste stappen op weg naar de bisdombedevaart 2014

Op dinsdag 22 oktober 2013 zette het bisdom van Breda de eerste stappen op weg naar de bisdombedevaart 2014 naar Polen (18-25 oktober 2014). In de vicariaten vond een eucharistieviering plaats met aansluitend de eerste informatiebijeenkomsten. Op Bovendonk in Hoeven stond de bisschop met de diakenkring stil bij de bedevaart. Tijdens de informatiebijeenkomsten werd een toelichting gegeven op het programma en informatie gegeven over de reis door Pelikaan Reizen. De bisdombedevaart 2014 heeft als thema 'Open je hart voor Christus'. Met deze woorden van paus Johannes Paulus II wil het bisdom van Breda in zijn voetsporen treden. 'Open je hart voor Christus' was zijn oproep aan iedere gelovige. In een brief die aan parochies werd verstuurd met de informatiefolder schrijft de bisschop: "Het reisdoel van de bedevaart is niet alleen Polen, maar meer nog het eigen hart. In de aanloop naar de bedevaart die van 18 tot 25 oktober 2014 plaats vindt, kunnen we een jaar lang stappen zetten naar Christus en elkaar. Zo wordt de bedevaart een onvergetelijke reis en een verrijking voor onszelf en voor mensen met wie we leven."

- 7, 21 november: VPV-dagen over parochieopbouw
- 17-19 november: Bovendonk Academie voor alumni PDOB
- 18 november: Afsluiting Basiscursus voor parochiebesturen
- 21 november: 'Nightfever' vanwege het Jaar van het Geloof
- 22 november: Reactie mgr. Liesen op commotie rond kerstliedjes
- 22 november: Bisschop Liesen bezoekt VMBO-school Scala
- 24 november: Afsluiting Jaar van het Geloof

VPV-dagen over parochieopbouw

De VPV-dagen voor pastorale beroepskrachten stonden op 7 november (vicariaat Breda) en 21 november (vicariaat Middelburg) in het teken van parochieopbouw middels diaconie en catechese. Bisschop Liesen sprak over richtingwijzers voor de opbouw van de geloofsgemeenschap vanuit de Schrift en de exegetische. Praktisch theoloog Menco van Koningsveld ging in op de diaconie als gestalte van een levende geloofsgemeenschap. Stijn van den Bossche, verantwoordelijke voor de catechese in Vlaanderen, sprak over parochieopbouw en geloofsverdieping. Kerkopbouw begint bij Jezus Christus, die mensen roept, verzamelt en naar de Vader brengt. Relaties binnen de kerkgemeenschap worden gedragen en gevoed door de band met Christus. Daar komt bij dat een levende geloofsgemeenschap zich uit in getuigen en dienen. De Katholieke Kerk wordt steeds meer een gemeenschap van geroepen, mensen die leven vanuit het besef dat ze persoonlijk door God worden aangesproken.

(Foto: R. Mangold)

'Nightfever' vanwege het Jaar van het Geloof

In het kader van het Jaar van het Geloof organiseerden de vicariaten Breda en Middelburg op 21 november in en rond de H. Antoniuskathedraal de Nightfever. Dit is een in Keulen ontstaan initiatief, waarbij gelovigen op een koopavond voorbijgangers uitnodigen om de kerk binnen te komen om een kaarsje op te steken. De Nightfever begon met een vesperviering in de kathedraal. Bisschop Liesen was de hoofdcelebrant. In zijn homilie legde de bisschop een verband tussen de gedachtenis van de opdracht van de heilige Maagd Maria in de tempel, die de Kerk op 21 november viert, en Nightfever. Zoals Maria het licht van de wereld, Jezus Christus droeg, is het mogelijk licht te brengen naar de mensen in de stad. In die zin sprak de bisschop over een Mariale en bescheiden dienst aan de mens, gedragen door geloof. Hij sprak de hoop uit dat de voorbijgangers iets zouden ervaren van God die aan de mensen niet vraagt waar ze vandaan komen, maar waar ze naar toe gaan. Na afloop van de vesperviering zegende hij de kaarsjes. Daarna deelden vrijwilligers de kaarsjes met gebedskaarten uit aan de deur van de kathedraal, en op de hoeken van de straat waar de Sint Janstraat andere straten kruist. Jongeren van het jongerenpastoraat van het bisdom, parochianen van de kathedraal, gelovigen van elders en seminaristen hielpen daaraan mee. In totaal werden er 800 kaarsjes uitgereikt en werden 700 kaarsjes aangestoken in de kathedraal. Opmerkelijk veel jongeren gingen de kerk binnen en in korte gesprekjes gaven verschillende mensen aan dat dit voor hen precies op het goede moment kwam, omdat bijvoorbeeld een vriend ernstig ziek was of pas een operatie had ondergaan.

Reactie mgr. Liesen op commotie rond kerstliedjes

Op 22 november plaatste de website van de Kerkprovincie een reactie van mgr. Liesen op de commotie die ontstond naar aanleiding van het zingen van kerstliedjes met Kerstmis. De website van het bisdom nam het bericht over en ook BN/De Stem publiceerde de reactie van de bisschop. Hierin lichtte de bisschop toe dat er geen verbod is op het zingen van de liederen. In 2001 heeft de Romeinse Congregatie voor de Eredienst bepaald, dat liturgische gezangen in de volkstaal de goedkeuring nodig hebben zowel van de Bisschoppenconferentie, als van de Heilige Stoel. De Kerkprovincie werkt daarom aan een lijst van goedgekeurde liederen. Die is nog steeds in ontwikkeling en wordt telkens met nieuwe gezangen uitgebreid. Zowel theologen als musici werken hieraan mee. Traditionele kerstliederen worden ook voorgedragen. In juni van dit jaar is aan allen die betrokken zijn bij de publicatie van zondagsboekjes meegedeeld, dat deze traditionele vroomheidsliederen achteraan in de boekjes kunnen worden afgedrukt. Het was dus niet zo dat er vanaf Advent 2013 alleen nog een exclusieve lijst van goedgekeurde liederen te gebruiken zou zijn. Ook bijbelse gezangen en liederen vanuit liturgische bronnen van de Kerk, die niet op deze lijst voorkomen, kunnen doorgaans gebruikt worden. Tot die liederenschat waaraan gelovigen terecht gehecht zijn, behoren ook vele kerstliederen. Ook de bisschoppen zingen ze graag, gaf de bisschop aan.

(Foto: R. Mangold)

Bisschop Liesen bezoekt VMBO-school Scala

In het verlengde van de Antoniusacademie over kinderen en armoede (20 september) bracht de bisschop op vrijdag 22 november een werkbezoek aan Scala, school voor VMBO. De school heeft ruim 900 leerlingen en 100 medewerkers en is onderdeel van ROC West-Brabant. Kees van Steen, directeur van Scala, heette de bisschop en zijn staf welkom. Hij ging kort in op het slechte imago dat het VMBO heeft en zette daar met Scala nadrukkelijk een ander beeld naast, dat van ruimte voor creativiteit en om te ontdekken: je kunt meer dan je denkt. Het gesprek tijdens het werkbezoek ging over twee vragen: wat voor docenten heb je nodig voor het VMBO? En: wat herkent de school van het armoedeprobleem en hoe gaat ze daarmee om? Die laatste vraag werd snel beantwoord: als er geen geld is voor bijvoorbeeld een excursie, als kinderen in oude kleren naar school komen, als er een drankprobleem is thuis of het werk van de ouders onzeker is, als kinderen met stress naar school komen omdat het gezin in de schuldsanering zit. Dat laatste gebeurt steeds vaker, gaf de school aan, en de spanning in de gezinnen neemt daardoor toe. Ondertussen doet de school met een aantal leerlingen iets tegen armoede elders in de wereld door met regelmaat mee te doen met het Kidsfestival in Bosnië, een initiatief van een oud VN-militair om (arme) kinderen in Bosnië gedurende enkele dagen te vermaken tijdens een groot festival. Bisschop Liesen had een bijdrage voor de ondersteuning van de volgende groep die naar het Kidsfestival gaat.

De bisschop overhandigde de school een cheque 'uit naam van de heilige Antonius' en met een afbeelding van de heilige. Als volgeling van de heilige Franciscus heeft Antonius in zijn tijd veel betekend voor de mensen, met name voor de armen. Daarna had de bisschop een cadeau van een andere Franciscus, de paus. Die stuurde jongeren tijdens de Wereldjongerendagen op pad met een opdracht. "Ga op weg, wees niet bang en dien". Aan de leerlingen die de bisschop hadden verteld over hun ervaringen bij het Kidsfestival gaf hij deze woorden op een sleutelhanger. "Ik hoor dat jullie door jullie reis zijn veranderd en zijn geraakt. Dat neem je mee en daar kun je van vertellen. Ik hoop dat dat getuigenis doorgaat," aldus de bisschop.

Afsluiting Jaar van het Geloof

Met een middag van muziek en samenzang sloot het bisdom van Breda op zondag 24 november het Jaar van het Geloof af in de H. Antoniuskathedraal te Breda. De middag kreeg als thema mee 'Wie zingt, bidt tweemaal'. Voor deze gelegenheid verscheen ook een bisdommagazine 'Muziek in de Kerk'. Bruno Wilderbeek osco, monnik van de abdij Maria Toevlucht te Zundert, gaf de aftrap van het inhoudelijke programma met een bezinnende lezing over de betekenis van het zingen. Tijdens de middag ontving Harrie Muskens de pauselijke ridderorde van Sint Silvester vanwege zijn vele verdiensten, onder meer voor de kerkmuziek. Bij deze diocesane afsluiting van het Jaar van het Geloof werd ook de CD 'Kom, heilige Geest' gepresenteerd. De kathedrale cantorij onder leiding van Jan Schuurmans, de Begijnhofschola onder leiding van zr. Marie-Louise Egbers en de schola van het Antoniushuis zongen samen met de aanwezigen liederen van de CD. De CD kwam uit met het oog op de ondersteuning van de priesteropleiding in het bisdom van Breda. Voor het antwoorden op de levensroeping is de bijstand van de heilige Geest onontbeerlijk. De bijstand van de heilige Geest is onontbeerlijk voor het beleven en uitdragen van het geloof. Dat geldt iedere gelovige. Met de bijstand van de heilige Geest hebben christenen door alle tijden heen de kracht gevonden om te geloven en van hun geloof te getuigen. De CD is daarom echt een diocesane bijdrage aan het Jaar van het Geloof. Tijdens de aansluitende vesperviering startte een gebedsestafette die wordt gehouden vanwege het 30-jarige jubileum van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. De rector van de opleiding, tevens rector van het Antoniushuis, Norbert Schnell, lichtte het belang van dit initiatief toe: "We bidden bisdombreed voor roepingen tot het priesterschap, diaconaat en het religieuze leven. In het besef dat iedereen een roeping heeft, want ook het huwelijk en de beroepsarbeid vormen een roeping, bidden we voor mensen die als priester, diaken of religieus hun leven toewijden aan Jezus Christus en zijn Kerk." De gebedsestafette trekt tot en met 11 mei 2014 (Roepingenzondag) door het bisdom. Om het gebed voor roepingen te ondersteunen maakte het bisdom een gebedskaart en voor deelnemende parochies en parochiekernen een speciale roepingenkaars. Er werd ook een kaarsje gemaakt voor leden en nieuwe leden van de diocesane gebedskring roepingen.

- 1 december: Kantoor vicariaat Middelburg verhuisd van Heinkenszand naar Bergen op Zoom
- 2-7 december: Ad Limina bezoek
- 12 december: Kerkwijding H. Antoniuskathedraal (12 december 1837)
- 20 december: Nieuwsbrief Priester- en Diakenopleiding Bovendonk over 30 jarig jubileum

Ad Limina bezoek

De Nederlandse bisschoppen waren van 2 tot en met 7 december in Rome voor hun Ad Limina bezoek. Ze hadden gezamenlijk een audiëntie bij paus Franciscus. Bisschop Liesen bood de paus bij deze gelegenheid de CD 'Kom, heilige Geest' aan. Gedurende de verdere week bezochten de bisschoppen de diverse Congregaties en de Pauselijke Raden. Elke bisschop maakte een rapport over de situatie in het eigen bisdom. Gezamenlijk stelden de bisschoppen een openbaar rapport samen over de situatie in Nederland als geheel. De bisschoppen typeren de Katholieke Kerk in Nederland daarin als een 'Kerk in ombouw'. Landelijk is het aantal katholieken tussen 2004 (het vorige Ad Limina bezoek) en 2012 met 578.000 gedaald. De kerkgang nam af van 348.800 naar 226.100. Dit heeft gevolgen voor de kerkelijke organisatie. Bisdommen reageren op de afname van gelovigen en inkomsten van parochies en passen de kerkelijke organisatie daarop aan. Ook in het bisdom van Breda gebeurt dit, vanaf 2006 concreet in het diocesane beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk', en met het geloof voorop. Werken met 'het geloof voorop' betekent dat er naast aanpassing van de organisatie goede aandacht is voor de kerntaak van de Kerk, de verkondiging van het evangelie in woord en daad. Het bisdom van Breda heeft hieraan de laatste jaren veel aandacht gegeven middels activiteiten vanwege de sociale leer van de Kerk, sacramenten en roeping. Bisschop Liesen benadrukt daarbij het grote belang van het gebed, om in gesprek te zijn met God als individuele gelovigen en als Kerk van Breda.

(Foto: R. Mangold)

Werkbezoeken bisschop Liesen aan parochies in 2013

In 2013 bracht mgr. Liesen werkbezoeken aan de 21 samenwerkingsverbanden in het bisdom. Deze bezoeken vonden plaats gedurende het hele jaar. De bisschop bracht de bezoeken samen met secretaris-generaal Ben Hartmann en de vicariële staf van het betreffende vicariaat. De werkbezoeken aan de parochies kenden een vaste opbouw. Telkens was er een ontmoeting met het pastoraal team en het parochiebestuur, een eucharistieviering en gelegenheid tot gesprek met parochianen. Tijdens het bezoek lieten de parochies iets van hun specifieke activiteiten zien. Bij de bezoeken bleek duidelijk de grote inzet van gelovigen voor hun parochie. Verschillende parochies lieten ook zien wat de kerkelijke krimp voor hen betekent en hoe parochiebestuursleden in zulke situaties niet voor verantwoordelijkheden weglopen.

Afgelegde werkbezoeken aan parochies:

- 16 januari: Samenwerkingsverband Breda-Noord, Breda-Oost, Haagse Beemden, Teteringen
- 23 januari: Samenwerkingsverband Jeruzalemparochie/Ulvenhout/Bavel
- 30 januari: Lievevrouweparochie te Bergen op Zoom
- 6 februari: St. Elisabethparochie te Raamsdonkveer (Regio Dongemond)
- 27 februari: H. Catharinaparochie te Oosterhout
- 6 maart: Samenwerkingsverband De Bron (Wouw) - OLV in het Woud (Hoogerheide)
- 13 maart: Mariaparochie te Etten-Leur
- 20 maart: Samenwerkingsverband Elisabethparochie te Sluiskil en de Andreasparochie te Oostburg
De bisschop was deze dag verhinderd, de honneurs werden waargenomen door vicaris Verbeek. Inmiddels heeft de bisschop op 22 december een bezoek gebracht aan de Elisabethparochie, het bezoek aan de Andreasparochie zal nog plaatsvinden.
- 3 april: Samenwerkingsverband Dongen - Rijen
- 17 april: Samenwerkingsverband H. Mariaparochie Walcheren en R.K. Pater Damiaanparochie Goes
- 24 april: Immanuëlparochie te Zevenbergen
- 8 mei: Samenwerkingsverband St. Christoffelparochie Halsteren en St. Annaparochieparochie Steenbergen
- 15 mei: Parochies samenwerkingsverband Rucphen
- 29 mei: Parochies samenwerkingsverband Oudenbosch
- 7 juni: parochie Breda-Centrum. Bij dit bezoek werd pastoor De Koning geïnstalleerd
- 19 juni: Vijfheiligenparochie te Made
- 14 augustus: Parochie H. Maria Sterre der Zee te Hulst
- 29 augustus: Parochies samenwerkingsverband Alphen-Gilze
- 11 september: Parochies samenwerkingsverband Roosendaal. De bisschop was verhinderd voor dit bezoek, de honneurs werden waargenomen door vicaris Verbeek. Op 19 januari 2014 was de bisschop hoofdcelebrant in de startviering van de Sint Norbertusparochie.
- 11 oktober: Samenwerkingsverband Nazarethparochie en parochie Prinsenbeek
- 27 februari 2014: Parochies samenwerkingsverband Zundert

Financiële paragraaf

De jaarrekening 2012 is gecontroleerd door ABAB Accountants B.V.. Daarnaast wordt de jaarrekening voorgelegd aan het Kathedraal Kapittel en de Diocesane Raad voor Economische Aangelegenheden. Uiteindelijk stelt de bisschop de jaarrekening vast.

Het bisdom van Breda heeft in de afgelopen jaren uitdrukkelijk (project 'In de duizend gezichten van Uw volk') gewerkt aan zes beleidsterreinen (geloof, pastoraat, personeel, financiën, besturen, gebouwen) om concreet uitdrukking te geven aan haar zending. Daarbij werden als speerpunten genoemd: vorming, roeping, sacramenten en de sociale leer van de Kerk.

In 2012 zijn de vicariaten Middelburg en Breda in de plaats gekomen van de drie dekenaten (dekenaat Zeeland, dekenaat Het Markiezaat en dekenaat De Baronie). Deze verandering sluit aan bij de toegenomen samenwerking tussen de parochies, zoals die 'met het geloof voorop' de laatste jaren vorm kreeg in het proces van 'In de duizend gezichten van Uw volk'. Ook worden door de oprichting van de vicariaten de lijnen korter tussen het bisdom en het pastorale werkveld van parochies en instellingen. Bij het opheffen van de dekenaten is het eigen vermogen van de dekenaten naar het bisdom overgemaakt. Dit bedrag is op de balans als bestemmingsreserve opgenomen voor de vicariaten.

De opbrengst beleggingen is een belangrijk onderdeel van de inkomsten mede gezien de hoogte van de effectenportefeuille. In 2006 is een beleggingsstatuut opgesteld en door de bisschop goedgekeurd. In het beleggingsstatuut is opgenomen dat de middelen belegd worden op basis van een defensief doelrisicoprofiel.

Het ongerealiseerde koersresultaat op aandelen is als bijzondere post afzonderlijk in de resultatenrekening vermeld. Het gerealiseerde koersresultaat is onder opbrengst effecten verantwoord.

De jaarrekening 2012 is overeenkomstig richtlijn 640 voor jaarverslaglegging voor organisaties zonder winststreven opgesteld.

De begroting 2014 sluit met een positief resultaat van € 41.450.

M. Aarts
Bisdom van Breda, econoom bisdomkantoor

BALANS PER 31 DECEMBER 2012

	31-12-2012	31-12-2011
ACTIVA	€	€
Vaste activa	9.037.603	9.192.873
Beleggingen	25.313.923	22.918.155
Leningen parochies en instellingen	1.686.834	1.285.942
Vorderingen	879.792	1.160.838
Geldmiddelen	440.993	757.175
	37.359.145	35.314.983
PASSIVA		
Vermogen	11.476.605	11.814.141
Bestemmingsfondsen	646.564	466.277
Bestemmingsreserves	233.806	-
Voorzieningen	642.886	149.055
Kortlopende schulden	24.359.284	22.885.510
	37.359.145	35.314.983

EXPLOITATIEREKENING 2012

	Werkelijk 2012	Begroot 2012	Werkelijk 2011
BATEN	€	€	€
Opbrengst beleggingen	1.601.385	1.137.400	1.154.598
Solidariteitsfondsen parochies	1.546.315	1.520.000	1.541.945
Bijdrage caritasinstellingen	338.805	282.000	328.355
Projectsubsidies	255.754	210.000	355.414
Doorberekende loonkosten	576.525	175.000	679.391
Overige opbrengsten	646.982	209.700	303.249
	4.965.766	3.534.100	4.362.951
LASTEN			
Persoonskosten	2.114.821	1.961.100	1.941.357
Huisvestingskosten	184.932	156.000	171.741
Kantoor- en administratiekosten	133.545	156.300	134.942
Programmakosten	269.178	98.000	481.874
Bijdrage aan derden	399.647	418.200	432.322
Rentelasten	737.765	600.000	687.987
Overige kosten	1.089.549	272.500	481.392
	4.929.437	3.662.100	4.331.614
Saldo baten en lasten	36.329	-128.000	31.337

BIJLAGE 1

SAMENVOEGING PAROCHIES EN CARITAS INSTELLINGEN

Ongerealiseerd koersresultaat	133.927	-	343.510-
Mutatie voorzieningen / fondsen	-414.093	18.000	40.001
Restauratie kapel Bovendonk	-	-	-
Saldo bijzondere baten en lasten	-280.166	18.000	-303.510
EXPLOITATIERESULTAAT	-243.837	-110.000	-272.173

BEGROTING 2014

	Begroting 2014	Begroot 2013	Werkelijk 2012
	€	€	€
BATEN			
Opbrengst beleggingen	1.148.300	1.201.500	1.601.385
Solidariteitsfonds parochies	1.435.600	1.480.000	1.546.315
Bijdrage caritasinstellingen	275.000	281.000	338.805
Projectsubsidies	80.000	155.000	255.754
Doorberekende loonkosten	50.000	245.000	576.525
Bijdrage vicariaten	180.000	220.000	0
Overige opbrengsten	229.050	216.300	646.982
	3.397.950	3.798.800	4.965.766

LASTEN

Persoonskosten	1.448.000	2.147.000	2.114.821
Huisvestingskosten	176.000	156.000	184.932
Kantoor- en administratiekosten	129.000	140.500	133.545
Programmakosten	98.000	90.000	269.178
Diaconale projecten	175.000	-	-
Bijdrage aan derden	351.500	346.200	399.647
Rentelasten	675.000	685.000	737.765
Overige kosten	304.000	307.100	1.089.549
	3.356.500	3.871.800	4.929.437
Saldo baten en lasten	41.450	-73.000	36.329

Ongerealiseerd koersresultaat	-	-	133.927
Mutatie voorzieningen/fondsen	-	18.000	-414.093
Saldo bijzondere baten en lasten	0	18.000	-280.166
EXPLOITATIERESULTAAT	41.450	-55.000	-243.837

In 2006 startte het diocesane beleidstraject 'In de duizend gezichten van Uw volk' met als doel versterking van samenwerking van parochies op de zes beleidsterreinen geloof, pastoraat, personeel, financiën, gebouwen en besturen, en samenvoeging van parochies en caritas instellingen. Het diocesane beleidstraject werd in 2012 afgesloten, terwijl de laatste gesprekken over samenvoeging plaatsvonden.

Samengevoegde en samenwerkende parochies worden gevraagd om één parochieplan te maken voor het samenwerkingsverband. Belangrijke zorg vraagt daarbij de paragraaf rond de kerkgebouwen, die moet worden geschreven als behorend bij het parochieplan. Mgr. Liesen vroeg alle samenwerkingsverbanden per brief om vóór 1 januari 2015 het gebouwenplan af te ronden. De speciale Analecta over gebouwen werd uitgebracht ter ondersteuning. Beschikbaar voor ondersteuning zijn econoom Gerard de Rooij, bisschoppelijk gedelegeerde kerkopbouw Geerten Kok en de diocesane commissie kerkelijke gebouwen met bestuurders die specifieke deskundigheid hebben, vanuit hun parochiële betrokkenheid en hun maatschappelijke betrokkenheid, op het terrein van de kerkgebouwen.

Samenvoeging parochies en caritas instellingen 2007-2014

- 1 jan 2007 Nazarethparochie Breda (vijf parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2008 Lievevrouweparochie Bergen op Zoom (twee parochies).
De caritasinstellingen waren al sinds 1 januari 1999 samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling. Op 1 januari 2008 is dit een parochiële caritasinstelling geworden die de parochienaam volgt.
- 1 juli 2008 St. Christoffelparochie regio Halsteren (vier parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2010 H. Mariaparochie Walcheren (twee parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2010 H. Catharinaparochie Oosterhout (negen parochies, zeven kerken).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- Op 1 januari 2010 werden de caritasinstellingen binnen de parochie Oost-Zuid-Beveland samengevoegd (de caritasinstellingen van Hansweert, Rilland en Yerseke).
- Op 1 januari 2010 werden de twee parochiële caritasinstellingen van de Roosendaalse parochies Onze Lieve Vrouw en Emmaus samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling.
- 1 jan 2011 St. Annaparochie Steenberg (zeven parochies). De caritasinstellingen waren al sinds 1 januari 2002 samengevoegd tot één interparochiële caritasinstelling. Op 1 januari 2011 is dit een parochiële caritasinstelling geworden die de parochienaam volgt.

BIJLAGE 2

PAROCHIES EN KERKGEBOUWEN

- 1 jan 2012 St. Elisabethparochie te Raamsdonksveer (zes parochies).
In deze regio waren geen caritasinstellingen. De samenvoeging van de parochies was aanleiding om een caritasinstelling in het leven te roepen.
- 1 jan 2012 Parochie H. Maria, Sterre der Zee, te Hulst (dertien parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2013 H. Andreasparochie te Oostburg (vijf parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2013 H. Pater Damiaanparochie te Goes (acht parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 juli 2013 H. Augustinusparochie te Breda (vier parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 september 2013 H. Bernardusparochie te Oudenbosch (zeven parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2014 Parochie H. Drie-eenheid te Klein-Zundert (drie parochies).
De caritasinstellingen werden tegelijk met de parochies samengevoegd.
- 1 jan 2014 St. Norbertusparochie te Roosendaal (drie parochies).
De caritasinstellingen van deze parochies waren al eerder samengevoegd.

Onderstaand vindt u het overzicht van de aantallen parochies en kerkgebouwen in de samenwerkingsverbanden per 1 januari 2014. In dit overzicht zijn de kerken die voor de eredienst gesloten zijn niet meegeteld. Wel meegeteld zijn kapellen waar elk weekend de zondagviering wordt gehouden.

SAMENWERKINGS- VERBAND	AANTAL PAROCHIES	AANTAL KERKGEBOUWEN
Breda-Centrum	1 (parochie Breda-Centrum)	2
Breda Noord Oost	1 (H. Augustinusparochie)	5
Jeruzalem-Bavel-Ulvenhout	3	7
Prinsenbeek-Nazareth	2	4
Dongemond	1 (St. Elisabethparochie)	7
Made	1 (Vijfheiligenparochie)	4
Dongen-Rijen	2	4
Alphen-Gilze	6	6
Oosterhout	1 (H. Catharinaparochie)	7 (+ 1 toeristenkerk)
Immanuël	1 (Immanuëlparochie)	3
Etten-Leur	1 (H. Mariaparochie)	2
Zundert	3	5
Boven de Schelde	2	11 (+ 5 toeristenkerken)
W en M Zeeuws Vlaanderen	2	10 (+ 1 toeristenkerk)
Oost Zeeuws Vlaanderen	1 (parochie H. Maria, Sterre der Zee)	13
Bergen op Zoom	1 (Lievevrouweparchie)	4
Halsteren-Steenbergen	2	11
De Bron-OLV in het Woud	2	9
Oudenbosch	1 (H. Bernardusparochie)	5
Roosendaal	1	6
Rucphen	5	5
	40 parochies	130 (+7 toeristenkerken)

BIJLAGE 3 KERNCIJFERS

Aantal katholieken volgens kerkelijke registratie:	433.000
Toegediende doopsels aan 0 t/m 6 jarigen:	1.860
Toegediende doopsels aan 7 t/m 17 jarigen:	40
Kinderen die de eerste communie ontvingen:	2.810
Toegediende vormsels:	1.370
Toetredingen tot de R.-K. Kerk:	55
Toegediende doopsels aan volwassenen (18 jaar en ouder):	35
In de R.-K. Kerk gesloten huwelijken:	260
Priesterwijdingen in 2011:	0
Diakenwijdingen in 2011:	0
Kerkelijke uitvaarten:	2.570
Waarna beaarding:	1.300
Waarna crematie:	1.270

(Cijfers ontleend aan: Pius Almanak 2013, peildatum 31 december 2011)

Ontwikkeling in deelname aan het kerkelijk leven in het bisdom van Breda

De onderstaande tabel bevat cijfers over de deelname aan het kerkelijk leven in het bisdom van Breda in de jaren 2002, 2007 en 2012, en het aantal parochies en kerkgebouwen op 1 januari van het aangegeven jaar. In de laatste kolommen is de percentuele verandering opgenomen, met het verloop over 10 jaar en het verloop over 5 jaar.

	2002	2007	2012	% 02-12	%07-12
Aantal parochianen	513.890	449.000	428.399	-17	-5
Doopsel	3.785	2.810	1.688	-55	-40
Eerste Communie	4.170	3.600	2.484	-40	-31
Vormsel	2.660	2.320	1.305	-51	-44
Huwelijk	885	485	247	-72	-49
Uitvaart	4.090	3.430	2.322	-47	-32
Kerkgangers	30.400	21.800	15.521	-49	-29
Vrijwilligers		20.300	19.333		-5
Aantal parochies	134	98	64	-52	-35
Aantal kerkgebouwen					
(incl toeristenkerken)	172	159	156	-9	-2

BIJLAGE 4 OVERZICHT PRIESTERS, DIAKENS EN PASTORAAL WERK(ST)ERS

Overzicht priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers in het parochiepastoraat

Onderstaand overzicht geeft een beeld van het verwachte verloop in het aantal priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers dat werkzaam zal zijn in de parochies in het bisdom van Breda. In het afgelopen jaar zijn twee priesters en vier nieuwe pastoraal werk(st)ers benoemd in het parochiepastoraat.

	2014	2017	2022
Priesters	26	26	27
Diakens	14	13	15
Pastoraal werk(st)ers	50	45	37
Totaal	90	84	79

Aandachtspunten

Bij deze cijfers is rekening gehouden met een instroom van 5 priesters, 4 diakens en 5 pastoraal werk(st)ers voor het parochiepastoraat in de loop van 6 jaar, op basis van het aantal personen dat momenteel de toeleiding volgt.

Voor pastoraal werk(st)ers is er vanuit gegaan dat zij tot hun AOW gerechtigde leeftijd doorwerken en voor priesters en diakens dat zij tot 75 jaar doorwerken.

Daarbij geldt dat in:

2017

9 van de 26 priesters boven de 65 jaar zijn, 6 van de 13 diakens boven de 65 jaar zijn

2022

12 van de 27 priesters boven de 65 jaar zijn, 7 van de 15 diakens boven de 65 jaar zijn

Studenten bisdom van Breda

Het bisdom van Breda heeft in totaal vier priesterstudenten: drie studenten volgen de route van Bovendonk en één student studeert aan de Faculteit Katholieke Theologie (FKT). Er zijn vijf diakenstudenten voor het bisdom Breda. Drie priesterstudenten van het bisdom van Breda wonen in het Antoniushuis: een van hen studeert aan de FKT en de twee anderen lopen hun pastorale stage. In het Antoniushuis wonen verder nog twee priesterstudenten uit het bisdom Groningen-Leeuwarden.

Studenten Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk leidt priesters en diakens op voor verschillende bisdommen en voor ordes en congregaties. De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk te Hoeven telt in het studiejaar 2013-2014 21 studenten. In het eerste jaar begonnen vijf nieuwe studenten aan de opleiding. Het gaat om vier eerstejaarsstudenten (twee diakenstudenten van het bisdom van Breda, een priesterstudent van het bisdom Antwerpen en een priesterstudent van het bisdom Mechelen-Brussel) en één zij-instromer (een diakenstudent van het bisdom Rotterdam). Van de in totaal 21 studenten zijn er tien priesterkandidaten en elf diakenkandidaten. 18 studenten volgen het volledige programma. Het 1e jaar telt vier studenten, het 2e jaar vijf, het 3e jaar drie en de jaren 4 tot en met het 6 jaar tellen telkens twee studenten. Daarnaast zijn er drie zij-instromers met een eigen programma. Naast de 21 reguliere studenten is er ook één buitenlandse priester op Bovendonk, die, om hier te werken, aanvullende vorming en toerusting ontvangt.

- 2008-2009: 16 studenten - 12 priesterstudenten, 4 diakenstudenten, waarvan 3 nieuwe 1e-jaars studenten
- 2009-2010: 23 studenten - 17 priesterstudenten, 6 diakenstudenten, waarvan 8 nieuwe 1e-jaars studenten
- 2010-2011: 23 studenten - 16 priesterstudenten, 7 diakenstudenten, waarvan 6 nieuwe 1e-jaars studenten
- 2011-2012: 25 studenten - 17 priesterstudenten, 8 diakenstudenten, waarvan 5 nieuwe 1e-jaars studenten
- 2012-2013: 25 studenten - 13 priesterstudenten, 12 diakenstudenten, waarvan 6 nieuwe 1e-jaars studenten
- 2013-2014: 21 studenten - 10 priesterstudenten, 11 diakenstudenten, verder 1 priester, waarvan 4 nieuwe 1e-jaars studenten (2 priesterstudenten en 2 diakenstudenten), 1 zij-instromer voor het diaconaat

Gebedskring roepingen

De diocesane gebedskring roepingen komt tweemaal per jaar bijeen: in het voorjaar op Roepingenzondag en in het najaar op het feest van de heilige Willibrord. Aanmelden kan via E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl of T 076 5223444.

Fondsen van het bisdom ten behoeve van de priester- en diakenopleiding

- Mgr. Frenckenstichting
De Mgr. Frenckenstichting richt zich op giften van mensen uit het bisdom voor de priesteropleiding. Bank IBAN: NLO5 INGB 0668 4309 07 t.n.v. Frenckenstichting, Breda
- Priester- en Diakenopleiding Bovendonk
De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk richt zich landelijk op mensen die willen bijdragen aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, waaronder oud-studenten en hun parochianen. Bank IBAN: NL93 INGB 0002 5806 80 t.n.v. stichting PDOB te Breda
- Opleidingsfonds priesters en diakens bisdom van Breda
Het Opleidingsfonds richt zich onder meer via de gebedskring roepingen op het stimuleren van giften door mensen uit het bisdom. Bank IBAN: NL74 RABO 0102 7791 47 t.n.v. Bisdom van Breda Opleidingsfonds priesters en diakens

Fonds nieuw religieus leven

- Het Fonds nieuw religieus leven
Dit fonds wil diocesane congregaties in de gelegenheid stellen om een bijdrage te leveren ter ondersteuning van initiatieven voor nieuw religieus leven. Het is gewenst voorzieningen te treffen om de roeping van mannen en vrouwen tot het religieuze leven in het bisdom van Breda te stimuleren en kandidaten voor het religieuze leven te ondersteunen; het is gewenst voorzieningen te treffen om initiatieven tot vestiging van religieuze gemeenschappen in het bisdom van Breda te onderzoeken, te bevorderen en te ondersteunen. Het fonds heeft mede tot doel hiertoe financiële middelen te verwerven. Bank IBAN: NL79 RABO 0101 0517 88

Personeelsmutaties bisdomkantoor

Per 1 januari 2013 is de heer B.G. Hartmann in dienst getreden als secretaris-generaal.

Met ingang van 25 maart 2013 is mevrouw A.C.C.M. Kanters met pensioen gegaan. Zij was het hoofd van het algemeen secretariaat.

Op 11 april 2013 is het tijdelijk contract van de heer V.C.J. de Cort beëindigd. Hij werkte fulltime op de afdeling bouwzaken.

Met ingang van 1 juli 2013 is mevrouw D.M. van Roosendaal voor twee dagen in dienst getreden bij het bisdom Rotterdam. Zij blijft 3 dagen werken voor het bisdom van Breda.

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 28 juli 2013 de pastorale zending ingetrokken van de heer J.W.M. van Genugten voor zijn werk als stafmedewerker van de pastorale dienstverlening.

Per 1 augustus 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van de heer M.R.M. Dalinghaus. Hij was werkzaam als medewerker van de zakelijke dienstverlening.

Per 1 augustus is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van mevrouw M.G.C. Mathot-Adang. Zij was werkzaam als secretaresse van de bisdomleiding.

Per 1 augustus 2013 is de opdracht van de heer A.H.M. van Iersel, als gevolg van de herstructurering, beëindigd. Hij werkte parttime voor de pastorale dienstverlening, met als aandachtsgebied de sociale leer van de Kerk.

Per 1 augustus 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van de zeereerwaarde heer S.G. Kuyten. Hij had een tijdelijke benoeming als bisschoppelijk gedelegeerde voor de religieuzen.

Per 1 september 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van mevrouw J. Bisschop-Goosensen. Zij was werkzaam als receptioniste/telefoniste.

Per 1 september 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van mevrouw M.J.M. de Jong-Smits. Zij was werkzaam als pastoraal werkster bij de pastorale dienstverlening.

Per 1 september 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van mevrouw A.P.M. Kijne-van den Noort. Zij was werkzaam als receptioniste/telefoniste.

Per 1 september is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van mevrouw B.F.M. Koole. Zij was werkzaam als receptioniste/telefoniste.

Per 1 september 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van de heer B.J. Laval en heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de pastorale zending ingetrokken voor zijn werk als diaconaal ondersteuningswerker.

Op 30 september 2013 is vanwege de herstructurering het tijdelijk contract van mevrouw N. van der Zande-van Geel beëindigd. Zij werkte parttime voor het jongerenpastoraat.

Per 1 november 2013 is vanwege de herstructurering het contract beëindigd van de heer J.M.M. Damen. Hij was werkzaam als pastoraal werker bij de pastorale dienstverlening.

Per 1 januari 2014 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de heer J.W.C. Jansen eervol ontheven van zijn pastorale opdracht voor het werk op het terrein van kerkontwikkeling en voortgezette pastorale vorming.

Personeelsmutaties pastoraat

Per 1 januari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer drs. P.M.P. Verbeek benoemd tot parochieadministrator van de Elisabethparochie te Sluiskil. Deze benoeming geldt tot 1 juli 2013.

Per 1 januari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de eerwaarde zuster E.Th.G. van Dijk, fdnsc benoemd tot pastoraal werkster van de parochies van de IPV regio Oudenbosch. De benoeming in de omvang van 8 uur per week is ter vervanging van zwangerschap en liep af op 30 juni 2013.

Per 1 januari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer T.J.J.M. Brooijmans eervol ontslag verleend als parochieadministrator van de H. Elisabethparochie te Sluiskil.

Per 1 januari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de weleerwaarde heer drs. N.E.P. Meurkens eervol ontslag verleend als lid van het pastoraal team van de parochies die het samenwerkingsverband Nazarethparochie te Breda en de parochie Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming te Prinsenbeek vormen.

Per 1 februari 2013 is de tijdelijke overeenkomst (0.8 fte) van mevrouw M.M.B. van Veldhoven als pastoraal werkster van de Sint Elisabethparochie te Raamsdonkveer omgezet in een benoeming voor onbepaalde tijd.

Per 1 februari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de weledele heer drs. G. Damen benoemd tot pastoraal werker van de parochies van de IPV regio Rucphen, de parochie H. Bavo te Rijsbergen en de parochie H. Trudo te Zundert. De benoeming in de omvang 0.5 fte. geldt voor de periode van een jaar.

Per 1 februari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer drs. H.C.M. Lommers benoemd tot vicaris-generaal van het bisdom van Breda (0.2 fte). Hij zal een beperkt aantal formele, tot het ambt behorende taken vervullen, hoofdzakelijk ter vervanging van de bisschop bij diens afwezigheid met een langere duur.

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 1 februari 2013 de pastorale zending ingetrokken van drs. A.C.P.M. van Boekel voor zijn werk als pastoraal werker bij justitiële inrichting Den Heyacker.

Per 18 februari 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen op de vraag van regionaal overste, de zeereerwaarde pater Bun s.m., de hoogerwaarde pater W.A.A. Poppe s.m. bedankt voor zijn inzet en betrokkenheid als priesterassistent voor liturgische taken in de regio Oost Zeeuws-Vlaanderen, de huidige parochie H. Maria Sterre der Zee en hem eervol ontslag verleend als kapittelheer.

Per 1 maart 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer S.A. Chazhoor, priester van het bisdom van Miao te India, benoemd tot parochievicaris van de parochie H. Maria Sterre der Zee tot 1 september 2013.

Per 1 maart 2013 werd de benoeming van de zeereerwaarde heer J.H. van der Laer als projectleider van het Seniorenproject van de Vijf Heiligen Parochie verlengd tot 1 maart 2014.

Per 1 maart 2013 nam Peter van Hecke afstand van het uitoefenen van het priesterschap en zal daarmee niet meer als celebrant de H. Liturgie vieren of andere kerkelijke taken op zich nemen in verband met het maken van een levenskeuze die niet te verenigen is met het priestercelebaat.

Met terugwerkende kracht per 1 maart 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de pastorale zending verleend aan de heer W. Brok voor zijn werk als pastoraal werker voor de Amarant Groep te Rijsbergen.

Per 8 maart 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mevrouw H.M.K. Engelen-van Haaren eervol ontslag verleend als pastoraal werkster van de H. Cathari-naparochie te Oosterhout.

Per 21 maart 2013 heeft de zeereerwaarde heer A.J.J.M. van Balveren in verband met het bereiken van de leeftijd van 65 jaar zijn inzet voor de parochie teruggebracht tot 50%. Hij blijft beschikbaar als pastoor voor de Mariaparochie te Etten-Leur en zal zich met name concentreren op de priesterlijke taken, zowel bestuurlijk als sacramenteel.

Per 1 mei 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer J.H. van der Laer benoemd tot parochievicaris van de Sint Elisabethparochie te Raamsdonkveer, onder gelijktijdig eervol ontslag als waarnemend pastoor van de parochie Breda Centrum.

Per 1 mei 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen aan mevrouw drs. M.A.C. van Maasacker de pastorale zending verleend met terugwerkende kracht per 1 oktober 2012 voor haar werk als pastoraal werkster bij Avoord Zorg en Wonen.

Per 1 mei 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen drs. P.H.M.L. Hoefnagels benoemd tot diaken van de Nazarethparochie te Breda en de O.L.V. ten Hemelopneming te Prinsenbeek voor twee dagen in de week ter vervanging van ziekte. De benoeming geldt tot 1 juli 2013.

Per 1 mei 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mgr. drs. H.C.M. Lommers benoemd tot parochieadministrator van de parochie Breda Centrum. De benoeming geldt tot 1 juni 2013.

Per 1 juni 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer mr. S.J.M. de Koning benoemd tot pastoor van de parochie Breda-Centrum (0.2fte) onder gelijktijdig eervol ontslag als parochievicaris van de parochies van de regio Alphen en de parochie in Gilze.

Per 1 juni 2013 is de benoeming van de hoogeerwaarde heer drs. V.G.P.J.M. Schoenmakers als parochieadministrator van de Jeruzalemparochie te Breda en de parochies H. Maria Hemelvaart te Bavel en de H. Laurentius te Ulvenhout verlengd tot nader orde.

Per 1 juni 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen, met instemming van zijn provinciaal, de hoogeerwaarde pater M. Tips s.d.b., de zeereerwaarde pater drs. P.A.F.M. Vanluffelen s.d.b. benoemd tot parochievicaris in het pastoraal team van de parochies die samen de regio Oudenbosch vormen onder gelijktijdig eervol ontslag als parochievicaris van de R.K. Heilige Pater Damiaanparochie.

Per 1 juni 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer J.M.J.F.M. Witteveen eervol ontslag verleend als parochievicaris van de Jeruzalemparochie te Breda, de H. Maria Hemelvaart te Bavel en de H. Laurentius te Ulvenhout. Pastor Witteveen blijft priesterassistentie verrichten in de Jeruzalemparochie.

Per 1 juni 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogeerwaarde heer mgr. drs. H.C.M. Lommers eervol ontslag verleend als parochieadministrator van de parochie Breda-Centrum.

Per 13 juni 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de heer drs. J. Hopman eervol ontslag verleend als pastoraal werker van de parochie Noord/Oostrand Breda.

Per 1 juli 2013 zijn de benoemingen en zendingen verbreed van het pastoraal team van de parochies die de regio Alphen vormen. De benoemingen en zendingen van diakens G. Fennema en J.L.M. Smies en pastoraal werkster P.H.C. Vermeulen gelden nu voor zowel de parochies van de regio Alphen als voor de parochie Sint Petrus' Banden te Gilze.

Per 1 juli 2013 is bisschop dr. J.W.M. Liesen akkoord gegaan, met instemming van provinciaal overste zr. Mary Ringnalda, dat de arbeidsovereenkomst van zr. E.Th.G. van Dijk voor 8 uur per week met de parochies van de IPV regio Oudenbosch wordt voortgezet voor onbepaalde tijd.

Per 1 juli 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de benoeming van de hoogeerwaarde heer drs. P.M.P. Verbeek tot parochieadministrator van de Elisabethparochie te Sluis verlengd totdat er een pastoor voor de parochie benoemd kan worden.

Per 1 juli 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de weleerwaarde heer drs. F.J.Th. van Gerven eervol ontslag verleend als diaken van de parochies die samen de regio Oudenbosch vormen.

Per 1 augustus 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer J.P.M. de Bont benoemd tot pastoor van de parochies die samen de regio Alphen en Gilze vormen onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de parochies H. Willibrordus te Klein-Zundert, H. Cornelius te Achtmaal en de parochie O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand te Wernhout.

Per 1 augustus 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer drs. J.F.J. Paes benoemd tot parochievicaris van de parochies van de regio Alphen en Gilze onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de parochies van de regio Alphen.

Per 1 augustus 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer drs. F.M. Verheije benoemd tot pastoor van de parochies H. Willibrordus te Klein-Zundert, H. Cornelius te Achtmaal en de parochie O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand te Wernhout naast zijn benoeming als pastoor van de parochies H. Trudo te Zundert, H. Bavo te Rijsbergen en de parochies van de regio Rucphen.

Per 1 augustus 2013 zijn de benoemingen en zendingen verbreed van het pastoraal team van de parochies H. Trudo te Zundert, H. Bavo te Rijsbergen en de parochies van de regio Rucphen. De benoemingen en zendingen van diakens J.M. Foesenek en J.C.W. van Steenoven, pastoraal werkster E.M.C. Verkade-van Zandvliet en pastoraal werker drs. G. Damen gelden nu voor zowel de parochies H. Trudo te Zundert, H. Bavo te Rijsbergen en de parochies van de regio Rucphen als voor de parochies H. Willibrordus te Klein-Zundert, H. Cornelius te Achtmaal en de parochie O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand te Wernhout.

Per 1 augustus 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde pater T.G.C. Sanders s.c.j. eervol ontslag verleend als pastoor van de parochie Sint Petrus' Banden te Gilze.

Per 1 augustus 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de pastorale opdracht van zeereerwaarde heer J.W.J. van den Elzen m.h.m. ingetrokken voor zijn pastorale werk voor de parochies die samen het samenwerkingsverband Roosendaal vormen.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen drs. G.H.M. Kok benoemd tot pastoraal werker (0.6 fte) van de parochies die samen het samenwerkingsverband Roosendaal vormen.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer drs. A.M.S. van Hees benoemd tot pastoor van de R.K. Pater Damiaanparochie te Goes onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de parochies die samen het samenwerkingsverband Roosendaal vormen.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer J.P.A. Akkermans benoemd tot pastoor van de parochies die samen het samenwerkingsverband Roosendaal vormen onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de Sint Christoffelparochie te Halsteren.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer P.M.P. Verbeek benoemd tot pastoor van de Lievevrouweparochie te Bergen op Zoom onder gelijktijdig eervol ontslag als pastoor van de R.K. Pater Damiaanparochie te Goes.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer J.E.H.M. van Geel benoemd tot pastoor van Sint Christoffelparochie te Halsteren naast zijn benoeming als pastoor van de Sint Annaparochie te Steenbergen.

Per 1 september 2013 zijn de benoemingen en zendingen verbreed van het pastoraal team van de Sint Christoffelparochie te Halsteren en de Sint Annaparochie te Steenbergen, zodat zij gelden voor het ene pastoraal team van het samenwerkingsverband Hasteren/Steenbergen.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mevrouw drs. M.J.M. de Jong-Smits benoemd tot pastoraal werkster (0.5 fte) met het taakveld catechese van de parochies De Bron te Hoogerheide en Onze Lieve Vrouw in het Woud te Wouw.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de benoeming van de hoogerwaarde heer drs. P.M.P. Verbeek tot parochieadministrator van de parochie H. Maria Sterre der Zee te Hulst verlengd totdat er een pastoor voor de parochie benoemd kan worden.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen drs. P.H.M.L. Hoefnagels benoemd tot diaken (0.5 fte) van de Nazarethparochie te Breda en de O.L.V. ten Hemelopneming te Prinsenbeek ter vervanging van ziekte. De benoeming geldt tot 1 januari 2014.

Met terugwerkende kracht per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de pastorale zending verleend aan mevrouw E. Cornelissen voor haar werk als pastoraal werkster voor de zusters Franciscanessen van Mariadal en voor WZC St. Elisabeth.

Per 1 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer mgr. R.H.M. Smit eervol ontslag verleend als pastoor van de Lievevrouweparochie te Bergen op Zoom.

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 15 september 2013 de pastorale zending ingetrokken van mevrouw C.P.M. Rijbroek - van den Heijkant voor haar werk in de H. Mariaparochie te Etten-Leur.

Per 15 september 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mevrouw P.H.C. Vermeulen-Dekker benoemd tot teamleider van het pastoraal team van het samenwerkingsverband Alphen/Gilze voor een periode van één jaar.

Per 1 oktober 2013 zijn de benoemingen en zendingen verbreed van het pastoraal team van de parochies R.K. Pater Damiaanparochie te Goes en de H. Mariaparochie te Middelburg. De benoemingen en zendingen van de heer B.G.E.M. van Lamoen, mw. drs. J.M.A. Heezemans, mw. drs. M.A.R. Mangnus en drs. W.M.J. Hacking gelden nu voor de parochies R.K. Pater Damiaanparochie te Goes en de H. Mariaparochie te Middelburg.

Per 1 oktober 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer A.M.S. van Hees benoemd als parochievicaris van de H. Mariaparochie Walcheren naast zijn benoeming als pastoor van de R.K. Pater Damiaanparochie.

Per 1 oktober 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de hoogerwaarde heer drs. P.C. de Maat benoemd als parochievicaris van de R.K. Pater Damiaanparochie naast zijn benoeming als pastoor van de H. Mariaparochie Walcheren.

Per 1 oktober 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mevrouw G.J.M. van Gennip benoemd tot pastoraal werkster (0.8 fte) van de H. Mariaparochie te Etten-Leur. De benoeming geldt voor één jaar en loopt derhalve af op 30 september 2014.

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 1 oktober 2013 de pastorale zending ingetrokken van de heer C.J.A. van Beek voor zijn werk in de Emmaüsparochie te Roosendaal.

Per 1 november 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de heer drs. J.M.M. Damen benoemd tot pastoraal werker van de Emmaüsparochie te Roosendaal. De benoeming geldt voor de duur van het seniorenproject Noordoost Roosendaal.

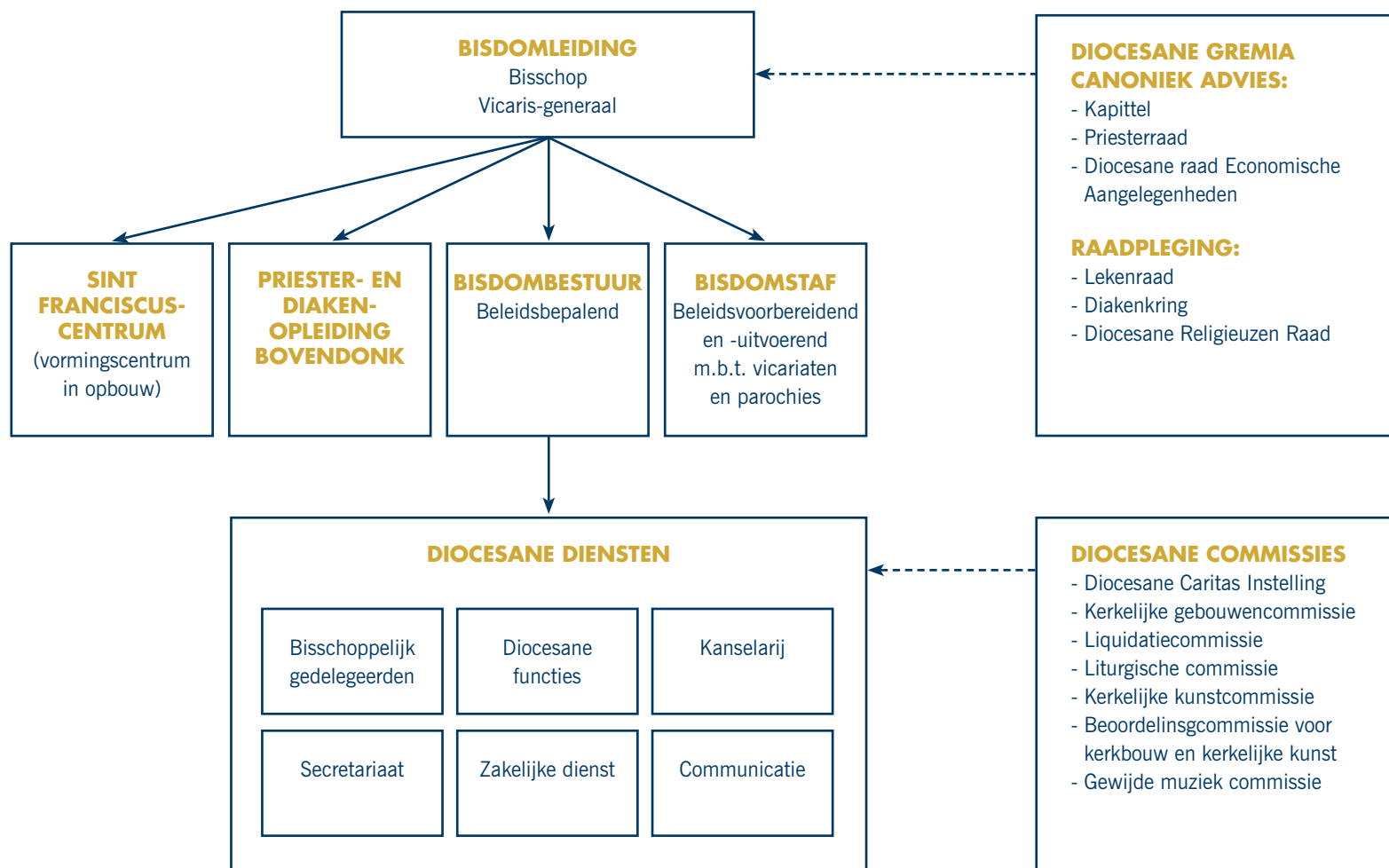
Vanwege het accepteren van een andere baan heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 1 november 2013 de pastorale zending ingetrokken van drs. H.J.M. Simons voor zijn werk bij de Stichting tanteLouise-Vivensis.

Vanwege het accepteren van een benoeming in Dessel in het bisdom Antwerpen heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen met ingang van 1 november 2013 de benoeming ingetrokken van pater drs. P.A.F.M. Vanluffelen als parochievicaris van de H. Bernardusparochie te Oudenbosch.

Per 1 december 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen mevrouw F.H. Timmermans benoemd tot pastoraal werkster (0.5 fte) van de Lievevrouweparochie te Bergen op Zoom. De benoeming geldt voor één jaar en loopt derhalve af op 30 november 2014.

Per 1 december 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer A.R.G. Holvoet, priester van het bisdom Den Bosch, benoemd tot parochievicaris van de parochie H. Maria Sterre der Zee te Hulst.

Per 1 december 2013 heeft bisschop dr. J.W.M. Liesen de zeereerwaarde heer S.A. Chazhoo, priester van het bisdom van Miao te India benoemd tot parochievicaris van de parochie Sint Christoffel te Halsteren en de Sint Annaparochie te Steenbergen, onder gelijktijdig eervol ontslag als parochievicaris van de parochie H. Maria Sterre der Zee te Hulst.

Gebedsestafette voor roepingen

KOM, VOLG MIJ

24 NOVEMBER 2013 - 11 MEI 2014

Dit is een uitgave van het bisdom van Breda

Veemarktstraat 48, 4811 ZH Breda

T 076 5223444

E secretariaat@bisdombreda.nl

F 076 5216244

I www.bisdombreda.nl

Februari 2014

www.bisdombreda.nl

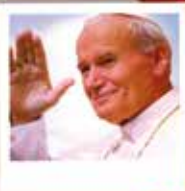
Bisdombede vaart Polen
18-25 oktober 2014

Open je hart voor Christus

Met deze woorden van paus Johannes Paulus II willen we als bisdom Breda in zijn voetsporen treden. We bezoeken met onze vierde bisdombede vaart belangrijke plaatsen uit het leven van deze paus. 'Open je hart voor Christus' was zijn oproep aan iedere gelovige. Hij is ons op unieke wijze hierin voorgegaan.

Reissom: €598,00 p.p. (o.b.v. 2-persoonskamer). Toeslag 1-persoonskamer: €140,00 p.p.
Vraag de folder aan via E_bisdombede vaart@bisdombreda.nl, T 076 5223444 (ochtenden)

Organisatie in handen van:

Pelikaan
Categorieën & mensen